ГОЛОС УКРАЇНИ

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради України ◆ № 94 (344) ◆ П'ятниця, 22 травня 1992 року ◆ Ціна 2 крб.

ПАРЛАМЕНТ КРИМУ ВИЗНАЧИВСЯ

Сімферополь, 20 травня 1992 року. Біля Верховної Ради Криму.

Фото Олександра ОБУХОВСЬКОГО.

На ранковому засіданні Верховної Ради Криму компромісне формулювання депутата Полякова по пункту 4 постанови підтверджене депутатами. Звучить воно так: «Призупинити проведення загальнокримського референдуму до закінчення роботи з розмежування повноважень між Верховними Радами України та Криму, яку завершити до 10 червня». Що стосується пункту 1 і головного — його прийняли у такому формулюванні: «Вважати реалізованим Акт про проголошення державної самостійності Республіки Крим у зв'язку з прийняттям Конституції Криму і відмінити постанову Верховної Ради Криму «Про Акт про проголошення державної самостійності Республіки Крим» (введення в дію).

А події розвивалися так...

(Закінчення на 3-й стор.).

ОСТАННІЙ ШЛЯХ КОБЗАРЯ

У ЧАСТИНАХ і підрозділах Збройних Сил України буде організовано вивчення української мови. Таке рішення прийняло Міноборони республіки. Соціально - психологічне управління військового відомства України вже розробило навчальні програми. Вони передбачають курси навчання на 96 і 48 годин залежно від рівня підготовленості слухачів. Заняття проводитимуться 1—2 рази на тиждень.

КАБІНЕТ Міністрів України прийняв постанову про порядок і умови залучення працездатного населення на сільськогосподарські роботи і направлення вантажних автомобілів на перевезення врожаю у 1992 році. Щоб своєчасно і якісно провести збиральні та інші сільгоспроботи у 1992 році і не допустити втрат урожаю, визнано за необхідне залучити влітку і восени на добровільній основі студентів вузів, учнів профтехучилищ, працездатне населення міст, смт і сільських населених пунктів, працівників промислових, транспортних (крім працівників залізниці, пов'язаних із забезпеченням перевезень і безпеки руху поїздів) та інших організацій на сільгоспроботи в напружені їх періоди.

ПЕРШИМ З КРАЇН СПІВДРУЖНОСТІ

і водночас дев'ятим Надзвичайним і Повноважним Послом іноземної держави в Україні став російський дипломат Леонід Смоляков. Учора в Маріїнському палаці він вручив вірчі грамоти Президентові України Леоніду Кравчуку.

Після офіційної церемонії відбулася розмова українського Президента з Послом Російської Федерації. Обидві сторони висловили сподівання, що встановлення повних дипломатичних відносин сприятиме розвитку рівноправного й взаємовигідного співробітництва між Україною й Росією.

ДЛЯ ВРЯТУВАННЯ ДНІПРА

Учора Президент України Л. Кравчук взяв участь в обговоренні завдань недавно створеної за його Указом і підпорядкованої йому Надзвичайної комісії з проблем екологічного стану річки Дніпро та якості питної води.

Врахувавши пропозиції голови Надзвичайної комісії Ю. Щербака, думки представників уряду, громадськості й науковців, які є членами комісії, Президент встановив строки створення концепції і національної програми врятування Дніпра. Разом з тим він зазначив, що вже сьогодні треба вживати конкретних заходів для розв'язання цієї проблеми.

Ширше про це засідання читайте в найближчих номерах газети.

РУХ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ

Так охарактеризував основу діяльності громадсько-політичного об'єднання «Нова Україна» член президії об'єднання, секретар Комісії Верховної Ради України з прав людини Володимир Філенко на прес-конференції, яка вчора відбулася в Києві. Крім нього на запитання журналістів відповіли заступник Голови Верховної Ради України Володимир Гриньов та президент Спілки кооператорів і підприємців України Арнольд Романенко.

ПРЕЗИДЕНТСЬКИЙ УРОК НА ТРОЄЩИНІ

Вчора Леонід Кравчук відвідав київську українську національну школу № 283 на Троєщині.

Під час цієї першої в ранзі Президента України зустрічі Кравчука зі школярами і педагогами кожний — від першокласника до директора школи — мав можливість отримати відповіді на запитання, які турбують більше за все.

Відповідаючи на них, Президент України сказав, що нині вважає найбільш актуальними три проблеми в галузі освіти: престиж вчителя, забезпечення шкіл підручниками і технічними засобами, організацію навчального процесу таким чином, щоб він сприяв здоровому, всебічному розвитку дітей з урахуванням їх здібностей і талантів.

Про те, які питання більше за все турбують педагогів і вчителів, читайте в наступному номері «Голосу України».

ДО ПЕРЕГОВОРІВ ПРО ЧОРНОМОРСЬКИЙ ФЛОТ

У Москві відбулась робоча зустріч керівників державних делегацій Російської Федерації і України для переговорів про Чорноморський флот заступника Голови Верховної Ради Росії Юрія Ярова і першого заступника Голови Верховної Ради України Василя Дурдинця, повідомив прес-центр Верховної Ради Російської Федерації.

На зустрічі обговорено питання підготовки до другого раунду переговорів державних делегацій у м. Сочі, пошуку шляхів зближення позицій із зазначеної проблеми.

Керівники делегацій домовились до переговорів у м. Сочі провести в столиці України наприкінці травня ще одну аналогічну зустріч.

Актуально

Закінчуємо, поки не пізно

Негайно припинити атаки на нахічеваньські міста і села закликав Президента Вірменії Тер-Петросяна лідер Нахічеваньської автономної республіки Алієв. У присутності журналістів він зателефонував до Єревана й попередив вірменське керівництво, що ситуація в регіоні вкрай погіршилася й може вийти з-під контролю.

Тер-Петросян, у свою чергу, пообіцяв усіма силами домагатися припинення вогню. Він виступив з ініціативою перетворити вірмено-нахічеваньський кордон у зону безпеки й стабільності на основі всебічного співробітництва між двома республіками.

Розстріл беззбройних

Засідання надзвичайної сесії Верховної Ради Північної Осетії, на якому обговорювався напад грузинських бойовиків на групу північноосетинських біженців, відбулося у Владикавказі. Парламентарії поставили вимогу перед Держрадою Грузії: негайно встановити винних у вбивстві 36 мирних людей. У зверненні говориться, що судити вбивць повинні правоохоронні органи Південної Осетії. Грузинська Держрада, зі свого боку, заявила, що цей терористичний акт є провокацією, спрямованою на те, щоб зірвати мирні грузинсько-осетинські переговори.

Позабули і про іспити

Групи молоді й студентів чисельністю близько 500 чоловік блокували повітряно-десантну частину військ СНД, дислоковану в столиці Молдови. Під'їзні шляхи до частини було перегороджено вантажівками, зламано ворота військового містечка. Учасники цієї акції намагалися проникнути на територію частини. За нашою інформацією, вчора блокування військового містечка припинилося. Тим часом Президент Снєгур звернувся до маршала Шапошникова з вимогою вивести десантників з Кишинева.

Нова хвиля кредитів

Питання надання Росії продовольчої й технічної допомоги обговорювалися під час зустрічі російського міністра сільського господарства Хлистуна та його американського колеги Медігана. Невдовзі після цієї зустрічі Сполучені Штати оголосили, що Росії буде надано кредитних гарантій на суму 600 мільйонів доларів. Вони призначені для закупівлі харчів, корму для худоби та товарів широкого вжитку.

За повідомленнями наших власних кореспондентів та зарубіжних інформагентств.

Парламентська хроніка

ЗЕМЛЯ І ВЛАДА

Денне і вечірнє засідання 20 травня

Коли аналізуєш проекти деяких законів, винесених на обговорення Верховної Ради, мимоволі закрадається думка, що до їх підготовки було залучено обмаль фахівців, або ж навпаки — з допомогою висококласних спеціалістів завуальовується спроба виконати чиєсь соціальне замовлення. Бо як розцінити те, що окремі законодавчі акти парламент відхиляє одразу, в інших — основна думка викликає різке несприйняття більшості народних депутатів. Саме так сталося і з проектом Закону про плату за землю.

По суті, навіть дискусії як такої не було. Промовці були однозначними в оцінці, що символічна плата за землю, яку пропонує Кабінет Міністрів, нічого, окрім шкоди, не принесе. По-перше, це буде крок не до ринку, а навпаки. І по-друге, віддача від землі, як і плата за неї, стане теж символічною. Оскільки не буде ніякого стимулювання кращого використання сільськогосподарських угідь, підвищення родючості ґрунтів. Щодо садових та присадибних ділянок, то більшість промовців схильні підтримати рішення про меншу плату за користування землею їх власниками порівняно з колективними та фермерськими господарствами. Адже прибуток від ділянок площею до півгектара не можна порівнювати з тим, який одержать власники багатогектарних площ.

Цілком резонно один з парламентаріїв зауважив, що його дивує позиція уряду, який, з одного боку, не може знайти коштів для зарплати учителю, а з другого — не хоче підняти те, що валяється під ногами. Бо, на жаль, саме завдяки такій позиції найбільше багатство України — її земля — перетворюється на непотрібну, малоцінну річ. Доповнюючи свого колегу, народний депутат Василь Білий підкреслив — у кого земля, у того й влада. І якщо ми справді прагнемо, щоб влада належала народу, то повинні віддати йому землю, допомогти стати на ній господарем. Але за такого невисокого поцінування землі, яку в народі завжди називали матінкою, годувальницею, відповідне буде до неї і ставлення.

Висловлювалися депутати й про те, щоб податок за користування землею повністю зараховувався до бюджету Рад базового рівня. Тобто вони не підтримали проекту Закону, згідно з яким 30 відсотків коштів пропонується централізувати.

Після тривалого обговорення проект Закону схвалено в першому читанні й передано на доопрацювання в комісії Верховної Ради.

На вечірньому засіданні депутати приступили до обговорення проекту Закону про правовий режим надзвичайного стану. Прийнявши відповідне рішення, вони перейшли до обговорення «різного».

Оголошено перерву в роботі пленарних засідань. Депутати опрацьовуватимуть уже обговорені в першому читанні та напрацьовуватимуть нові законопро[illegible]и.

Василь ТУГЛ[illegible]
парламентський кореспондент «Голосу України».

Закон України

Про внесення змін до Закону України «Про Представника Президента України»

Верховна Рада України **постановляє:**

Внести до Закону України від 5 березня 1992 року «Про Представника Президента України» такі зміни:

1. Статтю 1 викласти в такій редакції:

«Стаття 1. Представник Президента України є найвищою посадовою особою державної виконавчої влади — главою місцевої державної адміністрації відповідно в області, містах Києві, Севастополі, районі, районі міст Києва і Севастополя».

2. Частину другу статті 2 викласти в такій редакції:

«Представники Президента України в районах, районах міст Києва і Севастополя призначаються і звільняються з посади Президентом України за поданням Представника Президента України в області, містах Києві і Севастополі».

3. Частину третю статті 10 викласти в такій редакції:

«Акти Представників Президента України в районах, районах міст Києва і Севастополя, що суперечать законодавству, скасовуються Представниками Президента України в областях, містах Києві і Севастополі».

4. Частину першу статті 13 викласти в такій редакції:

«Представник Президента України формує місцеву державну адміністрацію відповідно в областях, містах Києві і Севастополі, районах, районах міст Києва і Севастополя».

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ 14 травня 1992 року

Закон України

Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування»

Верховна Рада України **постановляє:**

Внести до Закону України «Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування» в редакції від 26 березня 1992 року такі зміни і доповнення:

1. Пункт 4 частини другої статті 19 викласти в такій редакції:

«4) утворення виконавчого комітету Ради (крім Київської і Севастопольської міських та районних Рад міст Києва і Севастополя);»

2. Частину четверту статті 23 викласти в такій редакції:

«Голова Київської, Севастопольської міської, районної міста Києва і Севастополя Ради народних депутатів обирається відповідною Радою з числа депутатів. Вибори голови Київської, Севастопольської міської, районної міста Києва і Севастополя Ради здійснюються шляхом таємного голосування. Голова Ради вважається обраним, якщо за нього проголосувало більше половини від загальної кількості обраних депутатів Ради».

3. Частину третю статті 50 виключити.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ 14 травня 1992 року

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про внесення змін до Постанови Верховної Ради України від 5 березня 1992 року «Про порядок введення в дію Закону України «Про Представника Президента України»

Верховна Рада України **постановляє:**

Внести до Постанови Верховної Ради України від 5 березня 1992 року «Про порядок введення в дію Закону України «Про Представника Президента України» такі зміни:

Пункт 4 Постанови викласти в такій редакції:

«4. Встановити, що місцева державна адміністрація в областях, містах Києві і Севастополі, районах, районах міст Києва і Севастополя формується на базі виконавчих комітетів відповідних Рад народних депутатів, їх відділів і управлінь. Після створення місцевої державної адміністрації виконавча і розпорядча діяльність виконавчих комітетів цих Рад припиняється. Їх майно, а також майно, що належить до комунальної власності області, міст Києва і Севастополя, району, району міст Києва і Севастополя передається в розпорядження відповідної місцевої державної адміністрації».

Голова Верховної Ради України
І. ПЛЮЩ

м. Київ 14 травня 1992 року

ЗА ЗАЧИНЕНИМИ ДВЕРИМА

ПОЧАЛОСЯ ВЧОРА ОБГОВОРЕННЯ РОСІЙСЬКИМ ПАРЛАМЕНТОМ ПРАВОВИХ АКТІВ 1954 РОКУ ПРО ПЕРЕДАЧУ КРИМУ УКРАЇНІ

Не можна сказати, що на розгляді кримського питання наполягала абсолютна більшість російських парламентаріїв. Депутати із здоровим глуздом ще на VI з'їзді закликали так званих патріотів дати півострову спокій. Проте частина законодавців з прокомуністичних фракцій вперто стояла на своєму: Севастополь, мовляв, місто російської слави, ми його не дамо скривдити.

До Москви прибула делегація з Києва. Після переговорів у «Білому домі» її глава, перший заступник Голови Верховної Ради України В. Дурдинець заявив на прес-конференції буквально таке:

— Політична ситуація в Криму вельми напружена. Керуючись Конституцією України, ми запропонували Верховній Раді Криму скасувати постанову, прийняту нею 5 травня. Обговорення російським парламентом правових актів 1954 року може послужити детонатором, який здатний зруйнувати баланс сил, що склався на півострові...

Така коротко передісторія кримського питання. З одного боку — розважливі заклики депутатів не розпалювати нових вогнищ кровопролиття, з іншого — знавіснілі вимоги повернути Крим Росії за будь-яку ціну. На жаль, амбіції взяли гору.

Насилу протискуюся у «Білий дім». Виявляється, прибув сюди даремно: перед засіданням парламенту зібралася Президія ВР республіки, на ній прийняли рішення журналістів до залу не пускати.

Газетярам пообіцяли брифінг С. Філатова, який той проведе о тринадцятій дня, коли питання буде вже обговорено.

Через дві години вт[illegible]вої дискусії депутати вий[illegible]и на перерву. Але від інтерв'ю рішуче відмовлялися. Стало відомо, що виступи законодавців щодо України мали жорсткий характер.

До речі, поки в залі вирували суперечки, у фойє охоче йшли на контакти представники Республіканського руху Криму. Вони розповідали про те, що російськомовне населення півострова буцім зазнає гонінь з боку українських націоналістів, що люди чекають на допомогу з Москви.

Мимовільно закрадалася підозра: чи ж не для того закрили засідання, щ[illegible] на-чинити» газетярів под[illegible]ною інформацією з вуст діячів РРК? Коли ці рядки передавалися до редакції, стало відомо, що російські депутати мають на руках три проекти рішення з даного питання. Перший пропонує взагалі не скасовувати акти, залишити все, як є. Другий також проти відміни документів 1954 року, але з дописокою про надання Криму права на референдум з даного питання. Нарешті, третій, від фракції «Росія», —за визнання актів повністю незаконними.

Який з проектів приймуть у парламенті — поки невідомо. Але добре ясно одне: російські законодавці явно «ні в сих, ні в тих», втручаючись у справи суверенної України.

Володимир БАБЕНКО,
Москва.

До візиту М. Чалфи

25 травня 1992 р. до Києва з одноденним офіційним візитом прибуває Прем'єр-міністр Чеської і Словацької Федеративної Республіки Маріан ЧАЛФА.

Програмою перебування М. Чалфи передбачаються зустрічі з Президентом України Л. Кравчуком, Прем'єр-міністром В. Фокіним, Головою Верховної Ради І. Плющем, відкриття посольства ЧСФР в Україні, проведення прес-конференції.

Прес-центр МЗС України.

Час виходити на дорогу, що веде до храму

17 квітня цього року, в першу річницю прийняття Верховною Радою України «Закону про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні», ваша газета опублікувала інтерв'ю з Юрієм Гетьманенком, заступником прокурора Києва. Далеко не з усіма висловлюваннями шановного прокурора можу погодитися.

Автор статті стверджує, що переглядаються всі справи, в тому числі й воєнних років. Але ж це не зовсім так, бо відповідно до статті 1 Закону про реабілітацію, скажімо, стаття 64 КК УРСР (зрада Батьківщині) прямо реабілітації не підлягає. Справа переглядається судом за поданням прокуратури, якщо, звичайно, є клопотан-

Це по-перше. А по-друге, як правило, всіх, на кому була кров мирних жителів, розстріляли. Великі ж, в основному двадцятип'ятирічні, строки «тягнули» люди за те, що зі зброєю в руках воювали за незалежність України проти частини НКВС. Хотілося б знати, скількох з них реабілітували. Мені такі факти взагалі невідомі.

Далі Ю. Гетьманенко каже, що при місцевих Радах, зокрема, при Київраді, діє відповідна комісія, яка вирішує питання про адміністративну реабілітацію, бо багато людей були позбавлені жит[illegible] і майна на основі незаконних рішень різних репресивних органів.

Отож, відповідно до закону ці комісії ставлять питан[illegible] про повернення не взага[illegible] житла і майна, а лише таких, які є особистою власністю громадян. На жаль, державні квартири (а в містах в основному були саме такі) ні репресованому, ні його спадкоємцям не повертають. І тут прокурору — представнику правоохоронних органів — не зайве було б зазначити, що вищеназвані комісії при місцевих виконкомах часто йдуть простим, але незаконним шляхом. Погляньте, відповідно до закону, якщо будинок зберігся, його, як правило, треба повернути законному власникові. Якщо комісія вирішує, що таке неможливо, то будинок слід оцінити в нинішніх цінах і цю суму видати власнику або спадкоємцеві. Та комісії часто вирішують видати натомість сім тисяч карбованців — і все. Але ж ці сім тисяч видають у тому разі, якщо будинок не зберігся, але є необхідні докази.

Мабуть, окремої розмови заслуговує позиція Ю. Гетьманенка і щодо проблеми ставлення до катів невинних людей.

«Багатьох з тих, — зазначає автор статті, — кого в результаті перегляду справ було визнано винними в порушенні законодавства, покарано, інших, як правило, вже немає серед живих» (йдеться про 30—40-ві роки). Але як же так, громадянине прокурор, ви пишете, що не переглянуто сотні тисяч справ щодо звинувачення явно невинних людей, а їхніх катів ви вже апріорі звільнили від відповідальності?

Я не належу до тих, хто вважає, що слід розпочати кампанію щодо притягнення всіх слідчих, суддів, прокурорів, які залишилися в живих, до кримінальної відповідальності. Просто, і це так природно, ми повинні всіх знати поіменно, країна повинна знати своїх «героїв».

І коли це так, тоді мені здаються зовсім нещирими твердження автора статті про те, що в справах 50—60-х років, а також пізнішого періоду, як правило, порушень чинного на той час законодавства не встановлено. Так уже й не встановлено? А чи багато, хочеться запитати в громадянина прокурора, йому довелося читати не справ, ні, вироків за горезвісними статтями 187^1 та 62 КК УРСР?

Я прочитав не один десяток таких вироків і з усією відповідальністю заявляю, що в кожній такій справі порушувалося законодавство **того часу.**

Скажімо, згідно зі статтею 187^1 ставилося за провину поширення наклепу, що паплюжив радянський державний і суспільний лад. Але ні слідство, ні суд не утруднювали себе доказами наклепу. Як відомо, наклеп — це **явна** брехня. Тобто навіть якщо людина поширює неправдиві, брехливі відомості, потрібно було **доводити,** що вона явно брехала. Мені, зокрема, як наклеп пред'являли поширювані відомості про те, що при Сталіні було закатовано (це за тодішніми розрахунками А. Сахарова) 30—35 мільйонів чоловік. (Сьогодні відомо, що за всі роки радянської влади разом з війною СРСР втратив 100 мільйонів чоловік).

Не могло такого бути, говорив мені слідчий Бабусенко, не могло та й годі. Скільки я не вимагав: по-перше, пред'явити докази про принципово іншу цифру втрат, а по-друге, і це головне, довести, що я знав про ці інші, менші втрати.

Крім того, органи не утруднювали себе і такими абсолютно необхідними атрибутами, як доказами того, що «наклеп» паплюжив радянський державний і суспільний лад. Стаття 62 КК УРСР (антирадянська пропаганда і агітація) передбачала притягнення до відповідальності за за такі дії з метою підриву існуючого державного ладу. Отож, саму **мету** жоден слідчий, суддя чи прокурор не довів, принаймні, у тих справах, з якими я мав можливість ознайомитися.

Скажімо, читання й розгляд «самвидаву» автоматично вважалося підривом ладу, аналогічна кваліфікація давалася тому факту, що в книжковій шафі було виставлено фотографії «антирадянщиків» А. Сахарова, П. Григоренка, і кожен, хто заходив, міг їх оглядати!

Слідчі, судді й прокурори без жодного сумніву стверджували, що грамотні, з вищою освітою люди не могли не знати, що своїми думками, висловлюваннями вони завдають шкоди... Все ставилося з ніг на голову. Злочинні дії властей не завдавали шкоди державі, а критика, осмислення, просте бажання знати про ці дії всією правоохоронною системою оголошувалися державним злочином! Це була логіка абсурду, так само як абсурдом було все наше недавнє життя.

Можна зрозуміти логіку Ю. Гетьманенка. Ті, що чинили беззаконня в 60—80-х роках, сьогодні живі, працюють на тих самих посадах, або й піднялися службовими сходами саме за свою вірну службу партійно-кадебістській номенклатурі. Притягнення їх до кримінальної відповідальності було б цілком логічним і обгрунтованим.

Однак я певен, що таке переслідування лише озлобить і без того жорстоке наше суспільство. Ми всі стомилися від війни, і нам, як ніколи, потрібен громадянський мир. Та мир може настати тільки через публічне покаяння цих людей.

Ми всі винні в нашому страшному злочинному минулому. Одні тим, що вершили неправий суд, інші тим, що мовчали, коли навколо чинили сваволю. Звичайно, це різна міра вини, але всім час виходити на дорогу, що веде до Храму.

Генріх АЛТУНЯН,
народний депутат України.

Кримська проблема

ПАРЛАМЕНТ КРИМУ ВИЗНАЧИВСЯ

(Закінчення. Початок на 1-й стор.).

[illegible]0 травня розпочала роботу позачергова сесія Верховної Ради Криму. Близько двох годин тривало формування порядку денного. Частина депутатів наполегливо вимагала розглянути питання про скасування власних рішень, прийнятих 5 травня 1992 року.— Акта про проголошення державної самостійності Республіки Крим і постанови з цього питання, а також питання про відставку Голови Верховної Ради Криму, розпуск ВР Криму і проведення нових виборів. Депутати, зокрема, підкреслювали: самостійність Криму приведе до ще більшої розбалансованості економіки півострова, у найхлібнішому Джанкойському районі три дні тому змушені були ввести картки на хліб. Були пропозиції проголосувати на сесії про вихід Криму із складу України і входження його території до складу Росії, про довіру ВР Криму до ВР України. І хоча ці два останні питання викликали різкий протест депутатів і Голови Верховної Ради Криму Миколи Багрова, все ж вони разом з іншими були поставлені на голосування. Врешті-решт затверджується порядок денний, запропонований Президією ВР Криму: «Про політичну ситуацію в Криму і постанову Верховної Ради України від 13 травня 1992 року».

Микола Багров відзначив, що події останніх днів ускладнили життя кримчан, сказав, що, приймаючи свої рішення 5 травня, «ми прагнули лише зафіксувати розмежування повноважень між Республікою Крим і Україною». Багров закликав депутатів підійти до цього питання зважено й прийняти компромісний документ.

Неоднозначні були думки і з приводу проведення всекримського референдуму. Депутат Валерій Соловйов запропонував призупинити всі рішення з цього питання «до проведення міжнародної експертизи». Депутат Леонтій Шекета сказав, що «необхідно скасувати референдум, як такий, що вступає в суперечність з законом про референдум у Криму і Хельсінкськими угодами». Однак частина депутатів наполягала на проведенні референдуму, оскільки, на їхню думку, не можна ігнорувати чверть мільйона підписів виборців, зібраних ініціативною групою.

У виступах депутатів в основному превалювали думки про скасування «Акта...» і референдуму. Водночас пропонувалося звернутися до Верховної Ради України з пропозицією скасувати Закон «Про статус автономної Республіки Крим». Народний депутат України Володимир Терехов запропонував поставити ВР України ультиматум: «Якщо вона скасує свій Закон, тоді ми скасуємо прийняті ВР Криму 5 травня документи». Народний депутат Криму Іван Єрмаков зауважив, що необхідно «чітко зрозуміти: приймаючи 5 травня документи, ми порушили Конституцію України».

Відтак проект постанови ще раз обговорили на узгоджувальній комісії. На пленарному засіданні депутати більшістю голосів висловилися не за призупинення «Акта...», а за повне скасування його разом з постановою «Про Акт проголошення державної самостійності Республіки Крим». Вирішено запропонувати ВР України скасувати дію Закону України «Про статус автономної Республіки Крим».

Другий пункт постанови, схвалений депутатами, звучить так: «З урахуванням висловленої Президентом України Л. М. Кравчуком на зустрічі з народними депутатами України від Криму готовності відновити роботу по розмежуванню повноважень між Україною і Республікою Крим, внести Президентові України конкретні пропозиції, що виражають позицію Республіки Крим з цього питання».

Треба було ще висловитися по третьому, останньому пункту постанови. Депутати вирішили голосувати не лише за цей третій пункт, а водночас за всю постанову, оскільки перший і другий пункти вже схвалені. В результаті для прийняття позитивного рішення не вистачило шести голосів. Була вже десята година вечора.

Костянтин ПАРИШКУРА,
Олександр ПІЛАТ,
спеціальні кореспонденти «Голосу України».

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР «Про прибутковий податок з громадян Української РСР, іноземних громадян та осіб без громадянства»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Доповнити пункт 1 статті 4 Закону Української РСР «Про прибутковий податок з громадян Української РСР, іноземних громадян та осіб без громадянства» (Відомості Верховної Ради України, 1991 р., № 43, ст. 568) підпунктом «п» такого змісту:

«п) особи рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ — щодо грошового забезпечення, грошових винагород й інших виплат, одержуваних ними у зв'язку з виконанням обов'язків несення служби».

2. Підпункт «б» пункту 2 статті 4 цього Закону виключити.

3. У назві і тексті Закону слова «Українська Радянська Соціалістична Республіка» та «Українська РСР» замінити словом «Україна».

4. Цей Закон ввести в дію з 1 січня 1992 року.

Президент України
Л. КРАВЧУК.

м. Київ. 14 травня 1992 року

З ВІЗИТОМ ДО УГОРЩИНИ

Вчора Прем'єр-міністр України Вітольд Фокін відбув з офіційним візитом до Угорської Республіки. Програмою візиту передбачено проведення переговорів з Прем'єр-міністром Угорщини Йожефом Анталлом, бесіда з Президентом Угорської Республіки Арпадом Гьонцем, зустрічі з представниками ділових кіл. Прем'єр-міністр України відвідає ряд підприємств, а також Будапештський міжнародний ярмарок.

Вітольда Фокіна супроводжують міністри: фінансів — Григорій П'ятаченко, зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі — Анатолій Воронков, культури — Лариса Хоролець, голова правління Національного банку України Вадим Гетьман, інші офіційні особи.

КОНСУЛЬТАЦІЇ В МОСКВІ

У Москві відбулись консультації радника Президента України М. І. Михальченка і державного радника України М. Г. Жулинського з державними радниками Росії С. Б. Станкевичем і О. Г. Гранбергом. Обговорювались проблеми політичних відносин України і Росії, взаємодії політичних партій і рухів двох країн, співробітництва у сферах культури, науки, освіти та інші. Досягнуто домовленості продовжити консультації на основі регулярних зустрічей.

Того ж дня відбулася зустріч М. І. Михальченка і М. Г. Жулинського з міністром культури і туризму Росії Є. Ю. Сидоровим. На зустрічі обговорювались проблеми укладення двостороннього договору між Україною і Росією про співробітництво у сфері культури.

Телеграфним рядком з Донецька

ЮВІЛЕЙНИЙ ФІНІШ

Сумно відзначив свій 10-літній ювілей народний ансамбль «Нива» села Олександрівка, що у Волноваському районі. Місцева влада виявилася неспроможною надалі субсидувати його, а разом з ним, як і 10 інших самодіяльних колективів району.

І НАРЕШТІ ПОЛИЛОСЬ — ОСЬ!

У Костянтинівці почав діяти 10-кілометровий водогін. У квартири пішла вода, яку костянтинівці протягом багатьох років одержували за погодинним графіком.

МОНТЕ-КАРЛО В КРАМАТОРСЬКУ

Першою в Краматорську відкрила власне казино з рулеткою і картами приватна фірма «Алекскрам». Право на утримання подібного закладу викупив підприємець В. Тугаєв. Отож, «пограємо!..»

НЕ МАЛО НЕ БАГАТО — ПАМ'ЯТНИК СОКРАТУ

У Москві завершується створення моделі пам'ятника Сократу, який планується встановити в Маріуполі. 40 тисяч карбованців, зібраних на сьогодні для виготовлення мармурової глиби, явно замало...

ДАЧА... І СНАРЯД В ДОДАЧУ

Травневого дня дачник Сигов із Макіївки, працюючи на своїй ділянці, виявив снаряд. А ось Передреєв з села Саурівки Шахтарського району відкопав на своїй ділянці кілька мін і гранат. Усе це — страшний врожай війни.

З ВІДРЯДЖЕННЯ НЕ ПОВЕРНУВСЯ

Слідчого Маріупольської міськпрокуратури В. Михайлова, що знаходився у службовому відрядженні у Харкові, знайшли там повішеним неподалік від залізничного вокзалу. Слідство ведеться спеціалістами двох сусідніх областей.

Юрій ДОЦЕНКО.

Це ж треба!

УНОЧІ НЕ СТАЛО ЛЕНІНА

Згідно з рішенням міськвиконкому демонтаж пам'ятника В. І. Леніну біля міської управи було заплановано на 21 травня, але в останній тиждень події набули такого гострого політичного характеру, що дочекатись запланованої дати було просто неможливо. 19 травня біля монумента тривали різнобічні дискусії, тривав також пікет членів УНК (Українського національного клубу), початий з ініціативи його президента, голови міськради Анатолія Махлая ще 12 травня. А в ніч на 20 травня Леніна раптом не стало. З чиєї ініціативи або по чийй команді все це робилось,— поки що залишається таємницею.

Валерій ЛАЗАРЕНКО.
Вінниця.

ЗАГРОЗА НАД ДНІСТРОМ

Жителі українського Причорномор'я, питну воду яким споконвіку постачає Дністер, не на жарт сполошилися. Містами й селами вмить поширилися чутки, що в результаті бойових дій у районі Дубоссарської ДРЕС чи то зруйновано її греблю, а чи зірвано резервуари з великою кількістю нафтопродуктів, що тепер стікають у ріку. Скрізь почали наповнювати які тільки були ємкості водою про запас...

Що ж насправді трапилося? Прагнув зв'язатися телефоном з відповідними службами у Кишиневі й Тирасполі, а також тут, в Одесі. Почуте — надто суперечливе, аби чітко уявити картину. Незаперечно одне: під час стрілянини справді пошкоджено один з трансформаторів-велетнів, звідки почало виливатися мастило. Перша версія твердила, що 30 тонн вже потрапило у воду. Потім ця цифра зменшилася наполовину. А заступник начальника інспекції по охороні природи Молдови А. Снєгурчук запевнив, що вилилося десь близько 5 тонн мастила. Однак усе воно розтеклося по бетонному майданчику і

Біда

до води не дійшло. Так це чи ні, переконатися важко, бо в районі ДРЕС стрілянина вщухає рідко, і дістатися туди природоохоронцям, вважайте, неможливо. В ході розмов стало також відомо, що на території станції є загалом близько 200 тонн нафтопродуктів. Не виключено, що ємкості з ними також можуть бути пошкоджені.

Зважаючи на ситуацію, у район Біляївського водозабору виїхала з Одеси оперативна група, до якої входять спеціалісти орендного підприємства «Водоканал», обласного штабу оборони, санепідемстанції, правоохоронних органів. Налагоджено постійний контроль якості води, а також спостереження за водною поверхнею Дністра, щоб своєчасно попередити про можливе наближення мастильних плям. На сьогодні поки що нічого не виявлено.

Заступник голови Одеського міськвиконкому Е. Бєлих заспокоює: навіть у разі досягнення мастилами зони водозабору, перебоїв у постачанні придатної для споживання води не буде. Спеціалісти використають бонові огороджувачі та нафтозбиральники, які вже напоготові. Санепідемстанція на місці проконтролює якість очищення води.

Що ж, будемо сподіватися, що цього разу пощастить. Однак тривога не полишає. Чому ті, хто взяв зброю до рук, не усвідомлюють, що піддають загрозі не лише своє життя, а й багатьох інших? Епіцентр воєнних дій тепер — біля Дубоссарської ДРЕС. А якщо буде зруйновано її велетенську греблю? А таке ж зовсім не виключено. Страшно подумати, що може статися. Недарма жителі українського Причорномор'я, які не хочуть стати заложниками воєнно-політичного протистояння у Молдові, вимагають від уряду своєї держави активніше сприяти мирному врегулюванню конфлікту. Бо загроза Дністру, мільйонам людей, що навколо нього оселилися, щодень посилюється.

Георгій ВОРОТНЮК.
Одеса.

Наші інтерв'ю

Горить свіча, горить...

З творчою групою кіновідеостудії «Тяжіння» з «Київнаукфільму», яка знімає у Полтаві фільм «Гетьман Іван Мазепа», я познайомився завдяки телевізійникам другої програми шведського телебачення, які працювали тут над стрічкою «Життя Карла XII». Обидва полководці через віки знову зустрілися на полтавській землі. Але, якщо до свого короля після його смерті шведи ставилися з повагою як до особи, хоч і суперечливої, проте історично значимої, то постать Івана Мазепи лише тепер починає очищатися від бруду домислів, фальсифікацій. Стрічка починається словами: «Так уже повелося в багатобарвному світі, що, звертаючись до минулого, розглядаємо події, які відбулися на нещасній нашій землі, у двох кольорах — чорному або білому, і змальовуємо постаті історичних осіб, героїв давнини, теж лише двома фарбами — чорною або білою».

— І яка фарба домінуватиме у вашій картині? — з цього запитання я почав розмову з режисером картини Костем Крайнім.

— Я вважаю, що сценаристу Ользі Скрипник, до речі, вашій землячці, вдалося відділити зерно від плевел. Ми не ставимо за мету досліджувати біографію гетьмана, ретельно простежувати його історичний шлях, давати оцінки діям і вчинкам, та й неможливо це зробити за двадцять хвилин. Камера лише фіксує вузлові моменти у долі героя, а відтак — у долі України, а далі нехай сам глядач думає, шукає...

— Постать Івана Мазепи нині привертає увагу не лише дослідників, а й, даруйте, заробітчан...

— Розумію. І задумом нашої кіностудії є створення серіалу «Гетьмани України». Започатковуємо його стрічкою про особу найбільш суперечливу, мало знану. Власне, про такі теми ще п'ять-сім років тому ми могли лише мріяти.

— Ви знімаєте картину на чиєсь замовлення?

— Міністерства освіти. Вони виділяють кошти на зйомки. Але можуть виникнути проблеми з копіюванням — не вистачає якісної плівки. Буде шкода, якщо фільм ляже на полицю. Можна б розмножити стрічку на відеокасетах, але знову проблеми — з відеотехнікою: не всі її мають. Можливо, ця публікація приверне увагу спонсорів, щоб картину побачили не лише у містах, а й у селах.

— Якщо можна, кілька слів про «творчу кухню».

— Сценариста я вже представив. Оператор — мій давній колега Вадим Крайник, з яким ми знімали фільм «Голод 33» за сценарієм Юрія Черниченка. Про суто режисерські пошуки говорити ще рано, але ідея — пронести любов героя до рідної землі. А ще — біль за її сирітську долю. Останні кадри зніматимемо у Батурині: біля пам'ятного знаку — простий дерев'яний хрест, горять свічки — як пам'ять і водночас надія.

— Яка натура зацікавила вас на Полтавщині?

— Вели зйомки в музеї «Поле Полтавської битви», Хресто-Воздвиженському монастирі, біля каплиці Пушкарівської церкви, де за переказами, похована Мотря Кочубеївна, у бузковому гаю в Диканьці.

— Коли глядачі познайомляться з фільмом?

— Якщо все буде гаразд, то восени. Полтавщина фільм побачить однією з перших.

— Дякую за розмову.

— Успіхів газеті!

Інтерв'ю вів Григорій ГРИНЬ.
Полтавська область.

Обережно!

ЗАГУБИЛИ РТУТЬ

Понад годину був паралізований рух громадського транспорту на проспекті Леніна в районі кінотеатру «Зірка»: хтось розлив півтора кілограми ртуті просто біля пішохідного переходу.

— Ми відразу прибули на місце пригоди, — розповідає завідуючий відділом міської санепідстанції Олександр Валюх. — Оперативно також приїхала міліція, пожежники, працівники цивільної оборони. Ми швидко знешкодили небезпеку, нейтралізувавши калюжу важкого металу, яка розлилася десь на площі 5 квадратних метрів.

Спеціалісти припускають, що пригода сталася з вини ділків тіньового бізнесу, які в гонитві за валютою вивозять ртуть за кордон. Є також версія, що колбу з отруйною речовиною загубили кооператори, котрі виготовляють телеантени для прийому програм супутникового телебачення.

Однак кримінальну справу по факту не порушено. Як повідомили у Жовтневому РВВС, міліція не переконана, що на асфальті була розлита саме ртуть, а не щось інше.

Олександр МИХАЙЛЮТА.
Запоріжжя

Факт і коментар

СХОДИ ЧЕРЕЗ 200 РОКІВ

Херсонщину відвідала делегація з англійського графства Бедфоршир — батьківщини знаменитого філантропа Джона Говарда, який, побувавши у нашому місті 200 років тому, залишив по собі добрий слід.

Говарда запросила відвідати імперію російська цариця, оскільки він був прогресивним реформатором пенітенціарної системи. У період спалаху епідемії тифу 1789 року Говард відвідував військові й тюремні лазарети, лікував бідноту. Повертаючись від хворої доньки місцевого губернатора, лікар застудився і у 1790 році помер. Херсонці поставили на його могилі пам'ятник, нині фактично заново відбудований. На честь гуманіста випущено пам'ятну медаль.

Делегація з міста Бедфорда вклонилася могилі Говарда, а потім відвідала ряд організацій та промислових підприємств обласного центру.

— Наш земляк колись ніби проклав шлях нащадкам для ділового співробітництва, — сказав керівник делегації Кейс Уайт.— Повертаємось додому з пакетом пропозицій щодо взаємовигідних економічних, культурних зв'язків Херсонщини і нашого графства. Вони будуть вивчені підприємцями. Гадаю, що набуття вашою державою суверенності відкриває широкі можливості для спільних дій у сфері медицини, туризму, будівництва.

Іван КАЛИНИЧЕНКО.
Херсон.

Вперше

ТРИ ТИЖНІ ТАНЦІВ

Те, що танці не пустопорожня розвага, а високе мистецтво і серйозна наука, достеменно знають усі і скрізь — від професіоналів до аматорів. Не випадково щороку в різних країнах світу прихильники танцювального мистецтва збираються на тритижневі літні міжнародні курси-семінари. Щоправда, представники нашої Вітчизни не були там жодного разу.

Цю хибу вирішили виправити Фонд національного і духовного відродження, асоціація «Світло культури» і діячі хореографії України, рекламна студія РТВО «Український театр» та фірма «Виток». Уперше у Києві з 23 червня по 15 серпня вони влаштують подібний семінар, де виступатимуть танцюристи — як професіонали, так і любителі — віком від 7 до... 50 років. У програмі семінару — танці на будь-який смак: танець-модерн, джаз-танець, класичні й характерні...

Семінар проведуть відомі американські хореографи, викладачі Балетагрфаундейшн Мері Бес-Кабона і Тереза Мудд, вихованці балетної школи міста Тусона (штат Арізона), викладачі й учні Київського хореографічного училища, очолювані заслуженою артисткою України Альвіною Кальченко.

Галина ЮРКОВА.
Київ.

...Д ДНІСТРОМ

...йшло. Так це ...атися важко, ...ДРЕС стріля... рідко, і ді... природоохо... неможли... ...мов стало та... ...що на терито... ...галом близь... ...фтопродуктів. ...що ємкості з ...можуть бути

...на ситуацію, у ...ського водоза... з Одеси опе... до якої вхо... ...орендного ...«Водоканал», ...бу оборони, ...правоохо... ...в. Налагод... ...контроль ...також спосте... ...одною поверх... ...щоб своєчасно ...можливе ...стильних плям. ...оки що нічого

...голови Одесь... ...конному Є. Бє... ...навіть у ра... мастилами ...бору, перебоїв у постачанні придатної для споживання води не буде. Спеціалісти використують бонові огороджувачі та нафтозбиральники, які вже напоготові. Санепідемстанція на місці проконтролює якість очищення води.

Що ж, будемо сподіватися, що цього разу пощастить. Однак тривога не полишає. Чому ті, хто взяв зброю до рук, не усвідомлюють, що піддають загрозі не лише своє життя, а й багатьох інших? Епіцентр воєнних дій тепер — біля Дубоссарської ДРЕС. А якщо буде зруйновано її велетенську греблю? А таке ж зовсім не виключено. Страшно подумати, що може статися. Недарма жителі українського Причорномор'я, які не хочуть стати заложниками воєнно-політичного протистояння у Молдові, вимагають від уряду своєї держави активніше сприяти мирному врегулюванню конфлікту. Бо загроза Дністру, мільйонам людей, що навколо нього оселилися, щодень посилюється.

Георгій ВОРОТНЮК.
Одеса.

...нтерв'ю

...на, горить...

...» з «Київ... «Гетьман Іван ...йникам другої ...цовували тут ...иводці через ... Але, якщо ...тавилися з по... історично зна... починає очи... Стрічка почи... ...багатобарвному ...дамо події, які ...х кольорах — ...сторичних осіб, ...чорною або лише у містах, а й у селах.

— **Якщо можна, кілька слів про «творчу кухню».**

— Сценариста я вже представив. Оператор — мій давній колега Вадим Крайник, з яким ми знімали фільм «Голод 33» за сценарієм Юрія Черниченка. Про суто режисерські пошуки говорити ще рано, але ідея — пронести любов героя до рідної землі. А ще — біль за її сирітську долю. Останні кадри зніматимемо у Батурині: біля пам'ятного знаку — простий дерев'яний хрест, горять свічки — як пам'ять і водночас надія.

...і задумом ...дії є створен... Гетьмани Ук... ...атковуємо йо... про особу ...еречливу, мало ...е, про такі те... ...сім років тому ...ше мріяти.

— Яка натура зацікавила вас на Полтавщині?

— Вели зйомки в музеї «Поле Полтавської битви», Хресто-Воздвиженському монастирі, біля каплиці Пушкарівської церкви, де за переказами, похована Мотря Кочубеївна, у бузковому гаю в Диканьці.

...маєте картину ...алення?"

...ства освіти. ...і кошти на ...можуть виник... з копіюван... ...стачає якісної ... шкода, якщо ...на полицю. ...множити стріч... ...касетах, але ...ми — з відео... ...всі її мають. ...публікація ...вагу спонсорів, ...побачили не

— **Коли глядачі позна йомляться з фільмом?**

— Якщо все буде гаразд, то восени. Полтавщина фільм побачить однією з перших.

— **Дякую за розмову.**

— Успіхів газеті!

Інтерв'ю вів Григорій ГРИНЬ.
Полтавська область.

...режно!

...УТЬ

...тивно також при... пожежники, пра... ...льної оборони. ...знешкодили не... ...ралізувавши ка... металу, яка ...на площі 5 ...трів.

...припускають, що ...з виниділків ...есу, які в гонит... вивозять ртуть за кордон. Є також версія, що колбу з отрутною речовиною загубили кооператори, котрі виготовляють телеантени для прийому програм супутникового телебачення.

Однак кримінальну справу по факту не порушено. Як повідомили у Жовтневому РВВС, міліція не переконана, що на асфальті була розлита саме ртуть, а не щось інше.

Олександр МИХАЙЛЮТА.
Запоріжжя

Факт і коментар

СХОДИ ЧЕРЕЗ 200 РОКІВ

Херсонщину відвідала делегація з англійського графства Бедфоршир — батьківщини знаменитого філантропа Джона Говарда, який, побувавши у нашому місті 200 років тому, залишив по собі добрий слід.

Говарда запросила відвідати імперію російська цариця, оскільки він був прогресивним реформатором пенітенціарної системи. У період спалаху епідемії тифу 1789 року Говард відвідував військові й тюремні лазарети, лікував бідноту. Повертаючись від хворої доньки місцевого губернатора, лікар заступився і у 1790 році помер. Херсонці поставили на його могилі пам'ятник, нині фактично заново відбудований. На честь гуманіста випущено пам'ятну медаль.

Делегація з міста Бедфорда вклонилася могилі Говарда, а потім відвідала ряд організацій та промислових підприємств обласного центру.

— Наш земляк колись ніби проклав шлях нащадкам для ділового співробітництва, — сказав керівник делегації Кейс Уайт.— Повертаємось додому з пакетом пропозицій щодо взаємовигідних економічних, культурних зв'язків Херсонщини і нашого графства. Вони будуть вивчені підприємцями. Гадаю, що набуття вашою державою суверенності відкриває широкі можливості для спільних дій у сфері медицини, туризму, будівництва.

Іван КАЛИНИЧЕНКО.
Херсон.

Вперше

ТРИ ТИЖНІ ТАНЦІВ

Те, що танці не пустопорожня розвага, а високе мистецтво і серйозна наука, достеменно знають усі і скрізь — від професіоналів до аматорів. Не випадково щороку в різних країнах світу прихильники танцювального мистецтва збираються на тритижневі літні міжнародні курси-семінари. Щоправда, представники нашої Вітчизни не були там жодного разу.

Цю хибу вирішили виправити Фонд національного і духовного відродження, асоціація «Світло культури» і діячі хореографії України, рекламна студія РТВО «Український театр» та фірма «Виток». Уперше у Києві з 23 червня по 15 серпня вони влаштують подібний семінар, де виступатимуть танцюристи — як професіонали, так і любителі — віком від 7 до... 50 років. У програмі семінару — танці на будь-який смак: танець-модерн, джаз-танець, класичні й характерні...

Семінар проведуть відомі американські хореографи, викладачі Балетартфаундейшн Мері Бес-Кабона і Тереза Мудд, вихованці балетної школи міста Тусона (штат Арізона), викладачі й учні Київського хореографічного училища, очолювані заслуженою артисткою України Альвіною Кальченко.

Галина ЮРКОВА.
Київ.

Політологічна молодь асоціювалася

Актуально

У приміщенні Старокиївської Ради столиці України 19 травня створено те, в чому давно вже є потреба для незалежної держави, що тільки формує засади своєї майбутньої політики. Кілька десятків молодих (за прийнятим статутом — до 30 років) вчених, аспірантів, співробітників інститутів АН України гуманітарного спрямування, КДУ створили Асоціацію молодих українських політологів і політиків (АМУПП), затвердили власний статут і обрали керівні органи. Президентом Асоціації став референт-консультант правової колегії Державної Думи, депутат Старокиївської райради Артур Білоус. До правління АМУПП увійшов народний депутат України Юрій Збітнєв.

За статутом Асоціація є «добровільним, незалежним, неполітичним об'єднанням», що сприятиме в межах закону становленню державності і побудові громадського суспільства; впливатиме на рішення державних структур шляхом розробки і внесення пропозицій, доповнень, рекомендацій до законопроектів і навіть подання альтернативних законопроектів. До речі, щоб довести, що в молодих є не тільки «ноги для танцюльок», а ще й голова (навіть багато розумних голів), члени Асоціації вже подали у відповідні органи власний проект концепції виборчої системи в Україні та зауваження і пропозиції до проекту республіканської Конституції.

Свою неполітичність АМУПП збирається доводити тим, що головним критерієм для вступу в її ряди є не політична орієнтація, а тільки фахова компетентність. А щоб зопалу і від радості (мовляв, ми є!) десь занадто не «нарадикальничати» і не мати смішний вигляд, АМУПП створила при собі інститут почесних членів, якими погодилися бути відомі в республіці вчені і політики: М. Попович, В. Хмелько, О. Ємець, В. Полохало, Ф. Кирилюк та інші. Не закрито доступ до Асоціації студентам, які були навіть членами установчої конференції.

Отже, молоді політики і політологи України зголосилися і навіть об'єдналися за фаховим принципом. Що з цього вийде, поки що невідомо. Однак, здається, що перспектива є, була б ще тільки і політика, і наука. А саме українська політологія. Все інше, так би мовити, приплюсується.

Володимир СКАНЯ.

Бізнес-контакт

«Воймар» у нас не з пустими руками

Польська фірма «Воймар» разом з редакцією газети «Укр...-бізнес» і Ре...ліканськ... центром виставок і ярмарків не вперше проводять у Києві виставку-продаж дефіцитних для нас товарів. І кожного разу «Воймар» дивує новин... Цього ... у на запрошення «Воймар» в Україну, на ярмарок, свої товари привезли відомі фірми Польщі, Німеччини, Голландії...

Скажімо, така, як варшавська «Полена-Урода». Які тільки парфуми, креми не виставлено на стенді!

— І все можна купити? — запитую Валдемара Маркушевського, директора маркетингу і продажу «Полени-Уроди».

— Звичайно. Ми додому нічого не повеземо. Хочемо встановити контакти з українськими бізнесменами і торгувати оцім усім. Раніше 40 відсотків нашої продукції йшло до колишнього СРСР, а тепер — мізер. То було б добре, коли б наші відносини поновилися. Ми готові поставляти парфуми, креми, помаду і в Київ, і до кордону України, що, звичайно, набагато дешевше.

Отож, бажаючі торгувати парфумами «Полени-Уроди» можуть відгукнутися. Факс у Варшаві: 18-22-41. Можу ще додати, що товар у цієї фірми, як і колись, чудовий. Недаремно невеликі партії польської парфумерії купують німці, французи, болгари, румуни... А чим гірші наші жінки і чоловіки?

— Та крім парфумів, на ярмарку-виставці є посуд, одяг, взуття. Це продукція наших найкращих фірм,— говорить президент «Воймару» Степан Мазур.— Думаю, підприємливих людей України зацікавлять їхні пропозиції. Продаж — оптовий за валюту, можливий і за карбованці або бартер. Напишіть, що наші фірми зацікавлені у створенні спільних підприємств.

Думаю, посередництво «Воймару» і на цьому ярмарку «Київ-весна-92», як і завжди, буде плідним і для польської, і для української сторони.

Олександр ВОЛОДИМИРОВ.

Тривога

...ПІШ..В ЗОДЧИЙ, ПІДЕ АРХІТЕКТОР?

У запалі реформації ми часто-густо змішуємо грішне з праведним, спалюємо мости там, де їх треба відбудовувати. Щось подібне сталося з архітектурою — як творчою діяльністю і суспільною потребою. Мало того, що в колишньому СРСР вона перебувала в стагнації. Нині, в нашій суверенній українській державі, відлига реформ не тільки не торкнулася цієї галузі, а навпаки — постає питання про саме її існування.

Під час утворення комісій Верховної Ради архітектуру приєднали до комунального господарства. Комітету по землевпорядкуванню надане право розв'язувати територіальні проблеми міст і сіл. Ліквідовано держкомітет, у справах архітектури, будівництва та охорони історичного середовища, функції якого розіп'ято між комунгоспом — з одного боку, й будівельними трестами — з другого. Це так само безглуздо, як підкорити письменника друкарні, а композитора — оркестрантам. Замість того, щоб керувати роботою будівельників, архітектор поставлений у повну залежність від них.

Тож уже сьогодні на Україні близько 4 тисяч так званих спеціалістів, що займають архітектурні посади без базової освіти. Нашим містам і селам загрожує повне виродження.

Зважаючи на ці невідкладні проблеми, працівники вищої архітектурної школи України звернулися з відкритим листом до Президента і уряду України, в якому закликають невідкладно створити Комітет у справах архітектури України; налагодити ефективну систему національної архітектурної освіти, а також підвищення кваліфікації та перепідготовки спеціалістів, що відповідала б світовому рівню; вжити заходів по створенню належних умов роботи працівників вищої архітектурної школи.

Власна інформація «ГУ».

Так і живемо

ІЗ ЗАШМОРГОМ НА КНИЖЦІ

Днями у Києві відбувся пленум правління Товариства книголюбів України. Розглядалася робота і завдання організацій товариства по національно-культурному відродженню України. У доповіді голови правління товариства, голови Держкомпреси України Юрія Дяченка та виступах учасників пленуму зазначалось, що в осередках вже нині проводяться цікаві просвітницькі заходи, спрямовані на популяризацію рідного слова, творів талановитих українських письменників. Особливу увагу працівники товариства приділяють роботі в регіонах, що постраждали від аварії на ЧАЕС, розширюють шефські зв'язки з підрозділами національної армії, школами-інтернатами, дитячими будинками.

Проте у сучасних економічних умовах зростання цін на папір, плати за оренду приміщень, непомірних податків усе сильніше затягується зашморг на шиї книголюбів. Чи ж таким має бути ставлення до просвітницької роботи у молодій незалежній державі?

В'ячеслав БИКОВЕЦЬ.

«Т...

На пері... ...динки вмі... ...ного депут... ...ставника ... по Одесь... на Симон... ...ннього «Го... ...моря» Вал... ...же — його ...ня в пітьм... ...лікі міста ...руйнуванні...

Під рубр... ...тернативн... ...думи докт... ...дарських ... ...та «Наука...

У номер... ...тися з ма... ...вання Акад... ...ідей та рі... ...якої висту... ...та», а та... ...статтею п... ...ва Поляко... Сонця і м... ...лення люд...

Журнал ... ...ністю Інст...

ЯКІ...

Істину, ... — поняття ...спростувати ...відділі вну... ...лося з то... ...пост міліці... ...автомобіл... України п... ...ні ... імпор... Оскільки ... ...ца це не... ...вилучили ... ...лізації до ...

І тут у ...міліцейсь... ...никла бл... ...лося, дум... ...не придба... ...організова... ...тажно-в'яз... Уявлялос... ...показове ... ...сивою на... ...посту». С... ...приємниця... ...рішили ст... ...ник РВВС... ...уповноваж... ...чальник ... Залучили ...

АЛ...

Сьогод... Спортком... ...жежної о... ...ласті у м... ...водить V... на честь ... Власне ка... ...ня з пож... ...ді спорт... 1987 рок... потім — ...ни, і осы... ...ди.

Змагати... Москви, ... обласних ... балтійськ... з країн С...

ПИЙТЕ...

20 мі... ...пляшок ... ...вою водо... ...ме для к... ...ко-англій... «Українс... ...ку». Його...

ГОЛОС України

...ітологічна молодь ...ніювалася

Актуально

...енні Старокиївсь... ...олиці України 19 ...рено те, в чому ... потреба для не... ...ржави, що тільки ...ади своєї майбут... ...ви. Кілька десят... ...(за прийнятим ...до 30 років) ...рантів, співро... ...титутів АН Укра... ...арного спряму... ...створили Асоці... ...одих українсь... ...ологів і політи... ...П), затвердили ...тут ...брали ке... ...Президентом ...ав референт-кон... ...правової колегії ...Думи, депутат ...ї райради Ар... До правління ...йшов народний депутат України Юрій Збітнєв.

За статутом Асоціація є «добровільним, незалежним, неполітичним об'єднанням», що сприятиме в межах закону становленню державності і побудові громадського суспільства; впливатиме на рішення державних структур шляхом розробки і внесення пропозицій, доповнень, рекомендацій до законопроектів і навіть подання альтернативних законопроектів. До речі, щоб довести, що в молодих є не тільки «ноги для танцюльок», а ще й голова (навіть багато розумних голів), члени Асоціації вже подали у відповідні органи власний проект концепції виборчої системи в Україні та зауваження і пропозиції до проекту республіканської Конституції.

Свою неполітичність АМУПП збирається доводити тим, що головним критерієм для вступу в її ряди є не політична орієнтація, а тільки фахова компетентність. А щоб зопалу і від радості (мовляв, ми є!) десь занадто не «нарадикальничати» і не мати смішний вигляд, АМУПП створила при собі інститут почесних членів, якими погодилися бути відомі в республіці вчені і політики: М. Попович, В. Хмелько, О. Ємець, В. Полохало, Ф. Кирилюк та інші. Не закрито доступ до Асоціації студентам, які були навіть членами установчої конференції.

Отже, молоді політики і політологи України зголосилися і навіть об'єдналися за фаховим принципом. Що з цього вийде, поки що невідомо. Однак, здається, що перспектива є, була б ще тільки і політика, і наука. А саме українська політологія. Все інше, так би мовити, приплюсується.

Володимир СКАНЯ.

Щойно з друку

«ТРИБУНА» № 4

На першій сторінці обкладинки вміщено портрет народного депутата України, Представника Президента України по Одеській області Валентина Симоненка та нарис про нього «Господар міста біля моря» Валентини Меншун. Тут же — його роздуми «Занурення в пітьму, або Що чекає великі міста при подальшому руйнуванні економіки».

Під рубрикою «Трибуна альтернативних ідей» подано роздуми доктора сільськогосподарських наук Валерія Бурката «Наука і генеза нації».

У номері можна познайомитися з матеріалом про заснування Академії нестандартних ідей та рішень, організатором якої виступив журнал «Трибуна», а також з унікальною статтею професора Святослава Полякова «Випромінювання Сонця і можливості перевтілення людських душ».

Журнал знайомить з діяльністю Інституту світової економіки і міжнародних відносин; з цікавими, порядними людьми, чудовими спеціалістами — будівельниками Миколою Рубаном та Степаном Кіндратом; дією законів у різних суспільствах у різні часи; втратами генералітету на Україні в 1941—42 роках; життям першого ракетника Олександра Засядька; організацією руху свідомості Крішни; життям дітей на Україні під час голодомору тощо.

Широко подано документи про Крим, його минуле та сьогодення.

Група авторитетних лікарів уміщує критичний аналіз практики деяких горе-цілителів. Друкуються дві добірки «Ефективні лікарські рослини», «Лікують овочі» тощо.

Журнал нагадує передплатникам, що його індекс 74473. Вартість передплати на друге півріччя 24 карбованці.

Власна інформація «ГУ».

Знай наших!

ЛІТАЮЧИЙ КОМПОЗИТОР

Тернопіль — місто ікарів. Тут при спортивно-технічному клубі вже більше десяти років діє секція дельтапланеристів. А очолює її відомий в області музикант, самодіяльний композитор Орест Зозуляк. Це з його легкої руки в подільське небо піднявся перший дельтаплан власної конструкції.

На думку композитора, з висоти пташиного польоту легше осягнути навколишній світ, швидше приходить творче натхнення. Нерідко тернопільчани стають свідками небесного шоу, яке влаштовує літаючий композитор із своїми крилатими побратимами.

Василь БАБУХ.
Тернопіль.

Бізнес-контакт

...мар» у нас не з пустими руками

...фірма «Воймар» ...акцією газети «Ук... ...і Ре...ліканськ... ...м виставк... і яр... ...ярмарки проводять у ...ку-продаж дефі... ...ає товарів. І кож... ...Воймар» дивує но... ...го ... у на за... ...оймару» в Україну, ...свої товари при... ...ї фірми Польщі, ...Голландії...

...така, як варшавсь... ...Урода». Які тіль... ...креми не вистав... ...ді!

...можна купити? — ...демара Маркушев... ...ректора маркетингу ...«Полени-Уроди» ...о. Ми додому нічого не повеземо. Хочемо встановити контакти з українськими бізнесменами і торгувати оцім усім. Раніше 40 відсотків нашої продукції йшло до колишнього СРСР, а тепер — мізер. То було б добре, коли б наші відносини поновилися. Ми готові поставляти парфуми, креми, помаду і в Київ, і до кордону України, що, звичайно, набагато дешевше.

Отож, бажаючі торгувати парфумами «Полени-Уроди» можуть відгукнутися. Факс у Варшаві: 18-22-41. Можу ще додати, що товар у цієї фірми, як і колись, чудовий. Недаремно невеликі партії польської парфумерії купують німці, французи, болгари, румуни... А чим гірші наші жінки і чоловіки?

— Та крім парфумів, на ярмарку-виставці є посуд, одяг, взуття. Це продукція наших найкращих фірм,— говорить президент «Воймару» Степан Мазур.— Думаю, підприємливих людей України зацікавлять їхні пропозиції. Продаж — оптовий за валюту, можливий і за карбованці або бартер. Напишіть, що наші фірми зацікавлені у створенні спільних підприємств.

Думаю, посередництво «Воймару» і на цьому ярмарку «Київ-весна-92», як і завжди, буде плідним і для польської, і для української сторони.

Олександр ВОЛОДИМИРОВ.

Кримінальна хроніка

ЯКБИ НЕ ПРОКУРОР...

Істину, що міліція і бізнес — поняття несумісні, вирішили спростувати у Сумському райвідділі внутрішніх справ. Почалося з того, що спеціальний пост міліції затримав кілька автомобілів, які везли за межі України плосков'язальні машини імпортного виробництва. Оскільки відповідного дозволу на це не було, устаткування вилучили і відправили для реалізації до магазину.

І тут у головах районного міліцейського начальства виникла блискуча, як йому здалося, думка: а чому б самим не придбати оту техніку та не організувати, приміром, трикотажно-в'язальний кооператив? Уявлялось таке собі зразково-показове підприємство з красивою назвою, скажімо, «На посту». Співзасновниками підприємницького підрозділу вирішили стати особисто начальник РВВС А. Тупик, старший уповноважений І. Шумило, начальник спецпоста Ю. Биков. Залучили до гурту і двох рядових міліціонерів, певне, аби уникнути зайвих розмов і підозр серед підлеглих.

Вже бізнесмени при погонах почали і портфелі ділити, аж гульк — прокурор. Довідався та й поламав плани міліцейських підприємців. Поперше, нагадав, що статутом державних правоохоронних органів не передбачено виконання невластивих функцій. По-друге, вказав на зловживання службовим становищем керівникам райвідділу: при вартості 45 тисяч карбованців вони придбали 5 в'язальних машин по 304 «дерев'яних» за штуку. До речі, решту верстатів по тій же ціні привласнила торгівля.

Одним словом, негарна вийшла історія. Довелося начальнику обласного управління внутрішніх справ своєю владою покарати надміру ініціативних працівників. Та чи стане це пересторогою для інших?

Віталій МАКСЮТЕНКО.
Суми.

Пригода

НЕ ВСТИГЛИ НАВІТЬ ЗОЙКНУТИ...

Працівники санепідемстанції та ряду наукових закладів розв'язують гордіїв вузол — вплив на людський організм траетилсвинцю, який застосовують для підвищення октанового числа низьких сортів бензину. Надіслали цю речовину з однієї з київських філій Ощадбанку, де, після отруєння нею, трьох співробітників було госпіталізовано. Як з'ясувалось, пляшка з траетилсвинцем випала з кейса невідомого і розбилась об підлогу, а про дезактивацію подбали не одразу...

В'ячеслав ЯКУБЕНКО.
Київ.

Тривога

...ішов ЗОДЧИЙ, ПІДЕ АРХІТЕКТОР?

...реформації ми ...змішуємо гріш... ...дним, спалюємо ...е їх треба відбу... ...Цось подібне ста... ...хітектурою — як ...льністю і суспіль... ...ю. Мало того, що ...му СРСР вона пе... ...стагнації. Нині, в ...енній українській ...длига реформ не ...ркнулася цієї га... ...аки — постає пи... ...аме її існування.

...створення комісій ...ади архітектури ...комунального ...Комітету по зе... ...ванню надане ...язувати територіальні проблеми міст і сіл. Ліквідовано держкомітет, у справах архітектури, будівництва та охорони історичного середовища, функції якого розпорошено між комунгоспом — з одного боку, й будівельними трестами — з другого. Це так само безглуздо, як підкорити письменника друкарні, а композитора — оркестрантам. Замість того, щоб керувати роботою будівельників, архітектор поставлений у повну залежність від них.

Тож уже сьогодні на Україні близько 4 тисяч так званих спеціалістів, що займають архітектурні посади без базової освіти. Нашим містам і селам загрожує повне виродження.

Зважаючи на ці невідкладні проблеми, працівники вищої архітектурної школи України звернулися з відкритим листом до Президента і уряду України, в якому закликають невідкладно створити Комітет у справах архітектури України; налагодити ефективну систему національної архітектурної освіти, а також підвищення кваліфікації та перепідготовки спеціалістів, що відповідала б світовому рівню; вжити заходів по створенню належних умов роботи працівників вищої архітектурної школи.

Власна інформація «ГУ».

Анонс

НЕ ТЕАТР, АЛЕ БУДЕ ЦІКАВО

Сьогодні, о 10 годині ранку, Спорткомплекс управління пожежної охорони Київської області у місті Вишневому проводить V відкритий меморіал на честь пожежних Чорнобиля. Власне кажучи, це — змагання з пожежно-прикладних видів спорту. Перший меморіал 1987 року відбувся саме тут, потім — в інших містах України, і ось знову повернувся сюди.

Змагатимуться команди з Москви, С.-Петербурга, Києва й обласних міст України, з Прибалтійських республік, збірні з країн СНД, Болгарії, Австрії (австрійці виставили навіть дві команди).

Запрошено почесних гостей: 28 пожежних з числа тих, хто першим гасив пожежу на ЧАЕС, представники Президента України по Києву і по області.

Найцікавіший, найвидовищніший момент змагань, так звана «Пожежна естафета»,— очікується сьогодні, одразу після 13-ї години. А завершення змагань і вручення нагород переможцям — завтра.

Власна інформація «ГУ».

Стихія

ПРИМЕРЗЛА КАРТОПЛЯ

Над східними районами Запорізької області пронеслися потоки холодного повітря. Подекуди спостерігалися заморозки до мінус 3—4 градусів.

— Сільськогосподарським угіддям шкоди не завдано,— сказав заступник начальника обласного управління сільського господарства Віктор Щербань.— Померзли сходи картоплі на присадибних ділянках громадян, найбільше — в Гуляйпільському та Куйбишевському районах. Види на врожай зернових поки що непогані, але з початку травня не було дощу.

Олександр МИХАЙЛЕНКО.
Запорізька область.

Так і живемо

...ЗАШМОРГОМ НА КНИЖЦІ

...иєві відбувся пле... ...я Товариства кни... ...аїни. Розглядалася ...дання організацій ...о національно-ку... ...дродженню Укра... ...ді голови правлін... ...а, голови Держ... ...раїни Юрія Дя... ...ступах учасників ...началось, що в ...же нині проводяться цікаві просвітницькі заходи, спрямовані на популяризацію рідного слова, творів талановитих українських письменників. Особливу увагу працівники товариства приділяють роботі в регіонах, що постраждали від аварії на ЧАЕС, розширюють шефські зв'язки з підрозділами національної армії, школами-інтернатами, дитячими будинками.

Проте у сучасних економічних умовах зростання цін на папір, плати за оренду приміщень, непомірних податків усе сильніше затягується зашморг на шиї книголюбів. Чи ж таким має бути ставлення до просвітницької роботи у молодій незалежній державі?

В'ячеслав БИКОВЕЦЬ.

Коротко

П'ЙТЕ ДЖЕРЕЛЬНУ ВОДУ!

20 мільйонів пластикових пляшок з чудовою джерельною водою щороку випускатиме для киян спільне українсько-англійське підприємство «Українська компанія розвитку». Його засновник — державне комунальне об'єднання водопровідно - каналізаційного господарства «Київводоканал».

Статутний фонд спільного підприємства — 10 мільйонів карбованців, 40 відсотків від цієї суми дозволено внести «Київводоканалу».

Генріх СІКОРСЬКИЙ.

«Не такий страшний Вовк, як його малюють...»

Повертаючись до надрукованого

Коли почалося призначення представників Президента, чи не найбільше запитань було на тему, хто ж вони такі, ті, кому першими доведеться проводити нову політику на місцях? Чим відрізняються від старих кадрів, адже саме з їхнього середовища переважною більшістю вербувався новий державний апарат? Як працюватимуть?

Були й відверті несподіванки. Коли в «ГУ» за 14 квітня цього року з'явився матеріал «Василь Степенко: «Мафія в Полтаві існує і діє...», головного героя Василя Вовка, якого в матеріалі названо «злочинцем», було вже призначено Представником Президента України в Полтавському районі Полтавської області. Згодьтеся, було над чим поміркувати. Я поїхав до Полтави.

Отже, Василь Вовк. Народився в 1948 році в Зіньківському районі, що на Полтавщині. Працювати почав механізатором, потім бригадиром тракторної бригади, агрономом, першим секретарем райкому комсомолу, головою колгоспу. Перед новим призначенням був головою райради і райвиконкому. Закінчив Полтавський сільськогосподарський інститут. У 1981 році Харківське видавництво «Прапор» видало збірку його віршів «Провесінь». На запитання «Що бажаєте людям?» відповів: «Добра, щастя, успіхів у всьому».

Тож під час зустрічі було про що поговорити.

— Друкуючи матеріал з народним депутатом В. Степенком, я вивчив усі наявні в нього документи про «автомобільну справу» в Полтаві, але не зміг зустрітися з вами особисто. Вже в Полтаві дізнався, що проти документів Степенка ви маєте свої папери, які знімають звинувачення. То що ви можете сказати з цього приводу?

— «Справа» та тягнеться з 1987 року. На той час припадають і Степенкові документи. Оскільки немає будь-яких законодавчих актів, що регламентують порядок розподілу автомобілів, то в моїх діях не знайшли криміналу, про який говорить мій «товариш по партії» В. Степенко. А «справа», чесно кажучи, вже так довго тягнеться, що, так би мовити, мені в печінках сидить. Це просто політична гра з боку В. Степенка. А з ним ми знайомі давно: працювали секретарями райкомів комсомолу, я — Зіньківського, він — Полтавського. Згодом головами колгоспів у своїх районах. Були ми навіть друзями. У березні 1987 року він став першим секретарем Полтавського райкому КПУ, а я в лютому 1987-го — головою того самого райвиконкому. Через три роки відбулася сесія райради, де мене депутати обрали головою ще й райради, а Степенко, який теж був кандидатом, не пройшов. Наступного дня він мені сказав: «Ти мені встромив ножа в спину. Чому ти не зняв своєї кандидатури?» Потім відбулося бюро райкому партії, де вирішили перевірити мою роботу як голови райвиконкому. Почалася «автомобільна справа», задіяли всі контрольні органи...

— І знайшли щось?

— Коли сьогодні взяти будь-який район і перевірити правомірність розподілу автомобілів, то істину встановити майже неможливо. Але ж ми із Степенком вирішували разом: я — голова, а він — член виконкому та ще й перший секретар райкому партії. Одна різниця: рішення підписував я. Знайшли порушення черговості. Але до розподілу автомобілів інвалідам я ніякого відношення не маю, то справа соцзабезів, обласного і районного. Там своя пільгова черга і своя специфіка. Могли, звичайно, інвалідові дати автомобіль із звичайної черги, але то вже інша справа... Як наслідок: 20 квітня 1990 року мене виключають з партії.

— Чи не тому ви називаєте В. Степенка «товаришем по партії»?

— Та то я жартома. Але виключили мене з його подання. В той день у моїх дітей-близнюків день народження, я попросився додому раніше, але Степенко сказав: «Ні, бюро буде сьогодні...» Тож повернувся я додому та й кажу дітям: «Одержуйте подарунок — батька виключили з партії...»

— Тобто ви відмітаєте всі звинувачення В. Степенка і вважаєте, що прийшли на посаду Представника Президента «чистим»?

— Та ні, я не ідеальний, звичайно, як і всі інші люди. І в розподілі автомобілів за мною можна знайти порушення. Наприклад, тільки в колгосп імені Воровського, де Степенко колись працював головою колгоспу, ми одним рішенням виділили вісім автомобілів. Але ж ми це питання вирішували з ним за одним столом. Він, повторюю, був першим секретарем райкому... Не можна сказати, що не було порушень. Були вони, але ж не злочини чи зловживання посадою, як пише В. Степенко. Особистої вигоди я з цього не мав, це точно: мене тільки 58 разів викликали на перевірки в різні інстанції. Адже скрізь пишуть «Вовк — злочинець», хоча так мене може назвати тільки суд. Може, воно й добре, що мене, так би мовити, мати не навчила писати до судів. Одне скажу: хто не працює, той не помиляється. Де сьогодні в республіці є ідеальний порядок?..

— Але ж Степенко має відповідний документ з Прокуратури республіки. Він мені його показав...

— А я одержав таку довідку з тієї ж прокуратури. Відповідь № 18/5323/90 за 19 березня 1992 року: «З питання щодо припинення проти вас кримінальної справи з'ясовано, що воно припинене за порядком статті 6, пункт 2 КПК УРСР за відсутністю у ваших діях складу злочину». І підпис: «Старший прокурор слідчого управління С. М. Ляшенко». Моє питання розглядали вже всі постійні комісії облради, двічі — сесія райради, нічого кримінального не знайшли. Просто люди все зрозуміли...

— Дякую і вибачте. Але сьогодні, якщо можна, давайте до справ. Ви — Представник Президента. Які найперші завдання ви ставите перед собою?

— Як це не дивно здається, але сьогодні я займаюся питанням формування адміністрації. Це випливає із складності Полтавського району, де я працюю. Це район приміський, 149 населених пунктів, 70 тисяч населення, всі живуть навколо Полтави, що й зумовило надзвичайно складну демографічну обстановку в районі й дуже багато соціально-економічних проблем. Із 70 тисяч населення 16 тисяч проживає в селах, а працює в місті. А це люди, які мали б працювати в сільському господарстві, якби в селі були газ, гаряча вода, інші елементарні зручності. В районі 25 колгоспів, 25 сільрад, люди дуже працьовиті. Незважаючи на трудності, район минулого року, повсюдно такого складного, зібрав в області найвищі врожаї хліба — 34 центнери з гектара, кукурудзи — понад 60 центнерів. Одержали найвищий в області надій молока — майже 4 тисячі кілограмів від корови, сьогодні щодня надоюємо 10,3 кілограма. Так що люди в нас працювати вміють, з ними можна, так би мовити, йти в будь-яку розвідку.

Тож починаючи з адміністрації, мені хочеться зібрати в ній найпорядніших, найавторитетніших і найпрацьовитіших фахівців, щоб люди їм довіряли і щоб вони не заважали, а допомагали працювати людям ще краще. На себе і на дітей. Політична орієнтація мене не цікавить, тільки компетентність.

— Голова Полтавської міськради А. Кукоба під час зустрічі сказав мені, що він, врешті-решт, знайшов спільну мову з єдиним приміським районом і знято останні перешкоди для тісної співпраці. Що ви вже такого зробили?

— Знаєте, сьогодні місто і село можуть вижити тільки разом. З міською владою ми створили своєрідний штаб, що координує наше співробітництво. Щосереди о 14-й годині ми збираємося і розв'язуємо нагальні питання. Цієї весни село залякали: не буде пального, запчастин, мастил. Ми зібралися, розглянули, що в кого є, і весна здалася нам не такою страшною. Ми відсіялися вчасно, бо місто поділилося з нами паливом, запчастинами, а ми віддамо їм найголовнішим: хлібом. Крім того, ми в районі виділили тільки місту майже дві тисячі гектарів землі під городи, і сьогодні в Полтаві ніхто не може сказати, що не має землі, а хотів одержати. Ми вже просимо: «Люди добрі, беріть, засівайте, щоб бур'яну не було...» А своїм керівникам з психологією «Все моє, все колгоспне» сказали: «Віддайте людям якомога більше землі. Нехай люди працюють, а не, вибачте, крадуть. Головне, щоб земля не лежала порожньою, її всім вистачить».

— А фермери є?

— Усього чотирнадцять. Важко йде ця справа, але ми розвиватимемо всі форми господарювання. І з містом віднині працюватимемо тільки разом. Тож бачите, що Вовк, так би мовити, не такий страшний, як його малюють...

— Перед Великоднем на полтавському ринку, де відбувся ярмарок, сільські автолавки торгували з городянами повним ходом. Це що, теж форма співробітництва з містом?

— Так, господарства району прислали до міста 34 автомашини з сільгосппродукцією. Полтавці змогли купити м'ясо по 23—25 карбованців за кілограм, яйця — за 4 карбованці тощо. Ціна була вдвічі, втричі нижчою за звичайну. Я селянин в душі, тому коли в цей день випав сніг, подумав: заможні в такий день на ринок навряд чи підуть, прийдуть ті, кому край потрібно. Якщо так сталося, то все добре. Це й є перша відповідь села на ту допомогу міста під час посівної. І це тільки перші кроки. Ми уклали також договори на овочеву продукцію фактично з усіма організаціями Полтави і будемо працювати по-новому.

Зробили ми цього року ще одну, я вважаю, корисну справу: продали міським організаціям три наші збиткові господарства. Наприклад, тампонажне управління викупило в нас радгосп «Абазівський» і повністю взяло його на свій баланс. Що це дало? В господарстві сьогодні будується млин, ферма, побудовано дорогу, школу, проведено газ. Люди, звичайно, задоволені, і підприємству не доведеться думати про хліб і до хліба.

Управління бурових робіт купило радгосп «Новоселівський». Радгосп «Коломак» купив завод «Продмаш».

Продали ми найзбитковіші господарства, а вони через півроку забули про найголовніші проблеми. І державі вигідно, бо їй продають частину продукції, і людям, бо нема проблем ні з продуктами, ні з роботою, ні з зарплатою. Ця форма господарювання для таких приміських районів, як наш, вважаю, дуже перспективна. До речі, це й вирішення проблеми зайнятості на селі взимку. Міське господарство завжди знайде для селян, що робити і де заробити. Ми ці питання вирішували б роками...

Крім того, мають ці підприємства й валюту. На неї купили переробний, ковбасний цехи, високоякісне насіння, розсаду тощо. Це теж прогрес.

— Але ж проблеми залишаються?

— На жаль. У нашому районі, наприклад, зі 149 населених пунктів газифіковано всього 61. За останні роки побудували 6 шкіл, будуємо ще 4, але в багатьох селах нема навіть початкових. Не вирішується питання медичних закладів, райлікарня — в місті, але не має своєї поліклініки, роками було забуте будівництво дільничних лікарень у селах. А люди ж хочуть нормально жити...

— Одне слово, є над чим працювати?

— Я готовий.

— Василю Гавриловичу, наостанок дещо несподіване запитання. Коли я попрошу вас прочитати свій вірш, що вам найперше спаде на думку?

— Відплескує зоря, місяць
перстень зронить.
Ніяково смішна, в цілім
світі одна.
Понеси мене в ніч,
у жагучу нестяму.
У Диканському лісі тільки
ми, тільки ми.
Кров шаліє й шумить...

— Дякую.

ВІД АВТОРА: В. Вовк не вимагав від мене «сатисфакції», і я не збирався писати цей матеріал, бо й сьогодні переконаний: та система, від якої ми намагаємося відмовитися, була страшною. Вона калічила людину, яка, переконаний в цьому, від природи не буває ні поганою, ні хорошою. Вона народжується, а життя її «ліпить», гне, як заманеться. І не провина то, коли людина не встояла. То її біда, а безгрішні бувають, на жаль, тільки як виняток із загального правила. Тож, як мовиться, не судімо й не судимими будемо. Краще станьмо ліпшими, ото і вся спокута. Буде вона — не буде системи. Вона ж, як бачите, ще існує...

Володимир СКАЧКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».
Полтава — Київ.

Указ Президента України

ПРО ПРИСВОЄННЯ КЛАСНИХ ЧИНІВ ПРАЦІВНИКАМ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

Присвоїти класний чин державний радник юстиції 3 класу працівникам органів прокуратури України:

Андріуці Миколі Івановичу — прокурору Івано-Франківської області

Буравльову Івану Івановичу — начальнику управління кадрів Генеральної прокуратури України

Васильєву Геннадію Андрійовичу — прокурору Донецької області

Вількацю Ростиславу Миколайовичу — прокурору Хмельницької області

Довганю Іллі Максимовичу — старшому слідчому з особливо важливих справ слідчого відділу слідчого управління Генеральної прокуратури України

Кротюку Володимиру Леонідовичу — начальнику управління загального нагляду Генеральної прокуратури України

Кучеруку Григорію Пилиповичу — прокурору м. Запоріжжя Запорізької області

Лосю Василю Васильовичу — прокурору Полтавської області

Осипову Якову Михайловичу — прокурору Кіровоградської області

Пелиху Михайлу Андроновичу — першому заступнику начальника управління загального нагляду Генеральної прокуратури України

Чорному Степану Івановичу — першому заступнику начальника кримінально-судового управління Генеральної прокуратури України

Щоткіну Віталію Івановичу — прокурору м. Донецька Донецької області

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
16 травня 1992 року

ЗВЕРНЕННЯ

міністра оборони України до представників Президента в областях, містах, районах України та до голови Служби безпеки України

Звертаюся до вас по допомогу за контролем виконання військкоматами, командирами військових частин, дислокованих в Україні, положень Закону України «Про загальний військовий обов'язок та військову службу», ухваленого Верховною Радою України 25 березня 1992 року.

Інформація, що надходить до Міністерства оборони України, свідчить про те, що у деяких штабах ОЗС СНД планується поповнення військових частин призовниками з теренів інших держав.

Мною віддані вказівки командуючим військами округів, армій, командирам військових частин, начальникам військових навчальних закладів вжити необхідних заходів по недопущенню цієї акції, спрямованої проти суверенітету нашої держави. Міністерство оборони розцінює ці дії Головкомату Об'єднаних Збройних Сил СНД як такі, що суперечать законам України і є втручанням у внутрішні справи нашої держави. Міністерство оборони України не допустить такого беззаконня. Відповідальність за виконання моїх вказівок покладено на заступників міністра та командирів відповідних військових формувань.

Прошу вас надати допомогу в контролі за виконанням цього рішення. В разі необхідності інформуйте про випадки порушень.

Костянтин МОРОЗОВ,
міністр оборони України,
генерал-полковник.

НУ И ЧАСИ! ЦІНИ ШАЛЕНІ. У МАГАЗИНАХ — ЯК ВИМЕТЕНО. ТОВЧЕМОСЯ В ЧЕРГАХ І ТРЕМТИМО НАД КОЖНИМ КУПОНОМ, КОЖНИМ КАРБОВАНЦЕМ. А ВОНИ, ПІДЛІ, ТАНУТЬ — НЕ ВСТИГАЄШ ОЗИРНУТИСЯ. НА ДУШІ ТЕМНО И ТРИВОЖНО. І ЄДИНИЙ ПРОМІНЧИК ПОПЕРЕДУ — ПРИВАТИЗАЦІЯ. ТА ОТ ТІЛЬКИ ЯКОЮ ВОНА БУДЕ? ЧИ СПРАВДИТЬ НАШІ НАДІЇ?

ДЕРЖАВУ — З МОЛОТКА?

З трьох запропонованих Верховній Раді концепцій приватизації (двох — міністерських і однієї — Комісії з питань економічної реформи й управління народним господарством) лише концепція Комісії, попри всі її недоліки, намагалася захистити інтереси народу. Її дружно провалили, і в результаті наполегливої праці узгоджувальної Комісії блискучу перемогу отримали міністерства, котрі безстрашно боролися за інтереси номенклатури. Зрозуміло, відповідними вийшли й закони щодо приватизації.

Треба віддати належне законодавцям: за трудовий народ, котрий створює матеріальні та духовні цінності і на плечах якого тримається держава, вони не забули. Дещо обіцяли виділити йому «за безцінь».

Втім, «безплатно» — це просто так, заради красного слівця. Платити треба за все: за «безплатний» сертифікат, за подану заяву на приватизацію, за послуги бравих посередників, за нотаріальне свідоцтво про купівлю. Вочевидь, ще й за реєстрацію цього свідоцтва в місцевій Раді. У скільки це стане, можна лише здогадатися. Є, звичайно, можливість зачекати кілька років і, коли вже все буде розпродане, одержати свій законний сертифікат безплатно. І зберегти його на пам'ять.

Окрім безплатного придбання держмайна, можна для різноманітності піти на аукціон (до речі, за вхід туди, а тим більше за участь в ньому, теж треба заплатити кругленьку суму). За інших рівних умов (тобто фінансових можливостей) тут трудовому колективу надано пріоритет при купівлі свого підприємства. Зворушлива турбота за робочу людину!

Особливо, коли врахувати, що після павловського, а затим гайдаро-фокінського підвищення цін у нас у кишенях гуляє вітер. Де вже нам брати участь в аукціонних баталіях!

Ні, не бути нам господарями у своїй державі. Закон розрахований явно не на злиденний наш народ, а на когось багато багатшого. Хто ж вони, майбутні наші господарі? У кого вистачить капіталів, аби скупити на аукціонах 60 (а може, й більше?) відсотків неньки-України? В одному з останніх номерів «АиФ» якийсь кишинівський ділок відповів на це досить відверто: «капіталу в країні, крім партійного, номенклатурного й мафіозного, немає». Що ж, у Москві торгівлю й побут уже ділять мафіозні клани. Та й у нас у всіляких акціонерних товариствах, асоціаціях, консорціумах та СП відмивають мафіозні, номенклатурні й партійні гроші. Поки що це робиться нишком. Але за нових законів, безперечно, піде що є сили неприхований розпродаж.

На що ж будуть витрачені кошти, добуті на такому всеукраїнському торговищі? Виявляється, «насамперед на відшкодування затрат, пов'язаних з приватизацією»... Інакше кажучи, будемо торгувати Україною лише для того, щоб протягом низки років годувати армію чиновників-приватизаторів. Не кажучи вже про те, що дуже широкі права, які закон надає численним бюрократичним органам, що «пов'язані з приватизацією», відкривають не менш широкі можливості для хабарництва й корупції.

І тут мимоволі постає питання: а наскільки законні такі торги? Все, що лиш є на землі нашій, по праву (та й за Конституцією) належить народові України. Однаковою мірою кожному з нас, незалежно від віку, статі, національності, віросповідання й партійної належності. Все, що нині хочуть пустити з молотка, створено нами, нашими батьками, дідами й прадідами. Кошти, вкладені в основні фонди підприємств, одержані в результаті нашої праці. А якщо врахувати, що ці фонди окуповуються в середньому за 3—5 років, то неважко підрахувати, скільки разів ми за них заплатили. Ми одержували від 20 до 3 копійок з кожного заробленого нами карбованця, та ще й з оцих копійок відраховували чималі податки.

Впродовж десятиріч нас завіряли, що ми — господарі країни і повинні працювати на її благо. Але скільки ми не працювали, заможнішими від цього не стали. Гроші спливали невідомо куди. І те, що сьогодні ще залишилося, навряд чи складає й половину того, чим ми могли б володіти. А тепер і ці крихти хочуть віддати тим, хто нас грабував, тому що у них є у нас таки награбовані капітали.

Безперечно, нам конче потрібна приватизація. І ринок потрібен. Але приватизація і ринок народні, а не номенклатурно-мафіозні. И не треба нас лякати «зрівнялівкою». Зрівнялівка — це одне, а соціальна справедливість й рівні стартові умови — зовсім інше. За рівних стартових умов визначальним буде не висока посада і тугий гаманець, а розум, талант, порядність, діловитість, бажання й уміння працювати. І вирішувати питання приватизації повинні самі трудові колективи, а не незліченні полчища бюрократів. Дешевше стане. И користі буде більше.

Складається враження, що автори закону чи то кровно зацікавлені саме в номенклатурній приватизації, а так звані «безплатні» сертифікати відіграють при цьому роль фігового листка. Чи то вони витають у хмарах і ніколи не спускаються на нашу грішну землю. Яскравий приклад цього — стаття В. Марченка та А. Гальчинського («ГУ», 25.І. 92). Автори намагаються нас переконати в тому, що: «По-перше... власність, отримана без будь-яких зусиль, не буде... стимулювати виробництво». Хай, твердження «без зусиль» про тих, хто все життя горбиться на державу, полишимо на совісті авторів. А стимул до праці з'явиться, коли людина працюватиме на себе й на свою сім'ю, а не на чужого дядька. У чому, власне, й полягає смисл приватизації. «По-друге, безплатна приватизація... призведе до нового... витка інфляції». Що ж, інфляцію можна гасити двояко. Або вилучити в народу всі гроші й довести його до злиднів, зрівняти відсутність грошей з відсутністю товарів (що, до речі, зараз і робиться). Або значно збільшити кількість товарів, поставити виробника у такі умови, коли йому буде вигідно їх виробляти більше, кращих, дешевших. Тут вже однієї приватизації замало. Потрібна конкуренція. Потрібна розумна податкова система. «По-третє,.. розпорошення власності, до чого веде безплатна приватизація, спричиняє... складності в керуванні виробництвом на рівні... виробничого колективу». Гадаю, на своєму «рівні» виробничий колектив як-небудь справиться. Хіба що менше буде утриманців — чиновників та управлінців. А ось користь таке «розпорошення» може дати чималу: зруйнувати монополію, створити конкуренцію. По-четверте, «безплатна приватизація підриває зацікавленість підприємств в отриманні прибутку», бо значну його частину колектив повинен віддавати у вигляді дивідендів «особам, не пов'язаним з виробництвом». Питається: чому ці «особи» неодмінно повинні бути чужими? А якщо це буде лікар, котрий тебе лікує? Вчитель, який вчить своїх дітей? Або «не пов'язані з виробництвом» члени твоєї сім'ї? А хіба погано буде, якщо колектив візьме під свою опіку самотнього старого, інваліда, сироту з дитячого будинку? Звичайно, багато приємніше нараховувати дивіденди якому-небудь зальотному товстосуму, який зуміє закупити підприємство з усіма манатками, через «обмеженість наявних грошових ресурсів» у трудового колективу.

Існує ще одна архісерйозна проблема, за яку чомусь ніхто й не згадує. А її не завадило б обговорити нашим законодавцям. Обговорити не між іншим, мимохідь, а в першу чергу. З відповідними підрахунками й підбитими підсумками. Вона пов'язана з тими ж «обмеженими грошовими ресурсами» (і не лише в населення, а й у держави).

Не таємниця, що наше народне господарство не вражає молодістю і красою. Відстала, напівзруйнована промисловість, допотопне сільське господарство, ледь живе будівництво, транспорт, що «кульгає» на всі чотири колеса, ненадійний і надто дорогий зв'язок вимагають великих капітальних вкладень. І ось, коли нам саме час кожну зайву копійчину спрямовувати на відновлення нашої економіки, ми збираємося в найбезглуздіший спосіб пустити за вітром усе, що маємо.

Марнувати гроші на те, що вже реально існує і буде існувати, незалежно від переміщення дерев'яних карбованців, суверенних купонів, новонароджених гривнів й зелених купюр, здається мені, безглуздо й злочинно. Кошти (і коли вони ще є в людей) і кредити (якщо їх ще може надати держава) куди вигідніше й розумніше вкладати не в геть непотрібні торги й переторги, а в те, що дійсно доконечно потрібно: в нове устаткування й передові технології, в будівництво нових цехів і підприємств, що переробляють продукцію сільського господарства, виробляють необхідні нам комплектувальні, в закупівлю потрібної сировини (а в торгівлі — товарів). Для цієї мети варто було б кинути могутні сили вітчизняних капіталістів та іноземних інвесторів.

Боюсь, від нового закону добра не діждемо. Дикими цінами ми вже встигли озлиднити народ. Влаштувавши такий собі всесвітній розпродаж держмайна, ми зробимо злиденною й економіку. Будь-яку справу доведеться починати при відсутності грошей та боргах. Чи великих успіхів ми при цьому досягнемо? Неважко передбачити й результати. Замість зростання виробництва — його різкий спад. Замість підвищення продуктивності праці й дисципліни — загальна невдоволеність. Замість послаблення — загострення соціальної напруженості.

Людмила ХАРЛАМОВА,
ветеран Великої Вітчизняної війни.
Київ.
Мал. Віктора КУДІНА.

Село

Сівачі зі штату Айова

Нещодавно на Херсонщину прибув літак військово-транспортної авіації США. Зі штату Айова він привіз землеробам колгоспу імені Крупської, що на Каховщині, набір техніки для вирощування сої і кукурудзи за найновішою технологією.

Спільний українсько - американський агробізнесцентр «Таврія — Айова» ще офіційно не зареєстровано, але партнери вирішили не гаяти часу. На універсальних сівалках, які можуть виконувати кілька операцій, починаючи з передпосівного розпушування грунту, зі своїми новими колегами працюють фермери з Айови Вілфрід Білл та Брюс Кемпбелл.

— Налагодити наше взаємовигідне співробітництво з американцями допомагають і уряд, і парламент України,— розповів керівник робочої групи створюваного агробізнесцентру Андрій Снігач.— Чому? Штат Айова славиться високими врожаями кукурудзи і сої, виробляє їх майже стільки, скільки вся наша республіка. Там продумано підходять до структури кормовиробництва й відгодівлі сільськогосподарських тварин, раціонально використовують зерно.

— Але ж у нашій області, як відомо, торік ту ж сою вирощували 28 господарств і мали непогану врожайність...

— Хороший досвід слід поширювати. Але мова йде про організацію оптимальної практики кормовиробництва, забезпечення ферм високопоживним кормом у повному обсязі. За нинішніх умов важко добитися належного успіху. Той же Брюс Кемпбелл, приміром, заявив, що наші механізатори — справжні професіонали, але на якій недосконалій техніці їм доводиться працювати?! Хтось і десь, певно, порадує 100-центнерним врожаєм кукурудзи з кожного гектара. На жаль, давньої проблеми кормовиробництва окремі рекорди не розв'яжуть. Наш агробізнесцентр мислиться як полігон для впровадження передового досвіду з вирощування і перероблення продукції. Крім того, колеги з Айови допоможуть селянам «вписатися» в ринкові відносини, навчать комерційної справи.

Іван КАЛИНИЧЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Херсонська область.

ВОДА ЖИВА І МЕРТВА

Cito

ЗА ДАНИМИ ВООЗ 25 ВІДСОТКІВ ЗАХВОРЮВАНЬ ПОВ'ЯЗАНІ З ВОДНИМ ЧИННИКОМ. ТОМУ В ЦИВІЛІЗОВАНИХ КРАЇНАХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ БЕЗПЕЧНОЮ ВОДОЮ ДЛЯ ПИТТЯ І КОМУНАЛЬНИХ ПОТРЕБ СТАЛО ПРЕДМЕТОМ ДЕРЖАВНОЇ ТУРБОТИ. В УКРАЇНІ Ж ПО СЬОГОДНІ ВЛАДНІ СТРУКТУРИ НЕ ЗНАЙШЛИ ПІДХОДУ ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ ПИТНОЇ ВОДИ. ЦЕ СПОНУКАЛО МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ЗВЕРНУТИСЯ ДО ГРОМАДСЬКОСТІ.

КОМУ б раніше спало на думку возити воду з іншого кінця міста, коли відкрий кран — і хоч пий, хоч пери. А нині возять. Банками, бідонами, каструлями... Навіщо? Відповідь: у джерелі — вода жива, а з крана мертва тече.

Все так. Якщо за кордоном для пиття на 80 відсотків використовуються підземні води, а 20 добирають з водоймищ у спеціально відведених зонах, то ми використовуємо переважно поверхневі води, забруднені настільки, що спеціалісти стверджують: ніяких грошей не вистачить, щоб їх очистити.

Водні ресурси України зазнають жорстокого хімічного пресингу. Третина промислових і побутових стоків скидається взагалі без очищення, а це 26 мільярдів кубометрів, які містять понад 7 мільйонів тонн шкідливих і отруйних речовин, що у водному середовищі створюють нові токсичні сполуки. 57 відсотків складають нормативно очищені стічні води. Однак досвід свідчить, що велика кількість хімічних речовин майже безперешкодно проникає крізь очисні споруди. Навіть найсучасніші методи біологічного очищення стічних вод забезпечують затримання лише 50 відсотків азоту, 20—40 — фосфору і 5 — розчинних хімічних сумішей. Особлива небезпека виникає в період спуску накопичувачів. Хто не пам'ятає залпових викидів Стебниківського хімкомбінату, підприємств Рубіжного та Вінниці, які отруїли води місцевих річок?

Існує й проблема термального забруднення вод, пов'язаного з надходженням до водоймищ вод, нагрітих, головним чином, електростанціями. Це забруднення супроводжується бурхливим розвитком фітопланктону. Процесам цвітіння поверхневих вод сприяють хімічно активні біогенні елементи з побутових, промислових сільськогосподарських стічних вод, особливо якщо вносять у грунт мінеральні й органічні добрива.

Триває бактеріальне забруднення водоймищ за рахунок надходження незнезаражених вод — про це свідчать дослідження Українського наукового гігієнічного центру.

Перевантаження землі засобами хімізації та техногенними викидами (на 1 м² в Україні їх припадає у 6,5 раза більше ніж у США і у 3,2 раза більше ніж у країнах Європейського співтовариства) підриває здоров'я підземних вод.

Звідки, питається, взятися чистій воді у водогонах? У 231 населеному пункті з 1360 питна вода має відхилення від встановлених нормативів. Це — якщо дотримуватися лояльної термінології. А якщо називати речі їх власними іменами, то треба сказати, що недоброякісну воду отримує близько 17 відсотків населення України, і це негативно впливає на здоров'я людей. Пересвідчитися в тому допомагає зіставлення таблиць показників забрудненості води та поширеності захворювань. Жовчо-кам'яна хвороба у Вінницькій, Київській, Рівненській, Хмельницькій, Чернівецькій областях — прямий результат забруднення води хімічними сполуками. Вірусний гепатит у Миколаївській, Одеській областях і Кримській АР, холера у Херсонській, Миколаївській, Одеській областях — наслідок забруднення незнезараженими водами.

Питання про заборону експлуатації джерел і водогонів, чия вода не відповідає стандартові, постало давно. Та оскільки Кабінет Міністрів України затвердила програму поліпшення питної води, Міністерство охорони здоров'я дало тимчасовий дозвіл на користування тією водою. Програму, як і треба було чекати, не виконано, а термін дозволу закінчується у 1996 році. Критичність ситуації цілком відчувають лише в Міністерстві охорони здоров'я, тому воно й організувало прес-конференцію, куди були запрошені представники Мінприроди, Мінчорнобиля, Мінлісгоспу, Держкомунгоспу, Держкомгеології та інших зацікавлених відомств. Мета її — привернути до ситуації, що склалася, увагу громадськості, яка, схоже, тільки й здатна примусити владні структури визначитися у ставленні до проблеми. Бо що відбувається: з одного боку, Кабінет Міністрів затверджує програму «Питна вода», яка містить комплекс заходів, спрямованих на захист національного багатства, а з другого — виносить постанову «Про затвердження порядку визначення плати і стягнення платежів за забруднення навколишнього природного середовища», якою дає зелене світло промисловим підприємствам, що забруднюють і отруюють воду. Покласти край сваволі відомств мав би Закон про воду, але високі чиновники вважають передчасними розмови про Закон: мовляв, все одно не зможемо його дотримуватися. Логіка кола, яким ми ходимо вже 74 роки. Колись-то треба з нього виходити — ось і звернулося Міністерство охорони здоров'я до преси: розкажіть народові правду, нехай стане на захист свого здоров'я. То станемо?

Марина ДЯТЛОВА,
оглядач з питань охорони здоров'я.

Фото Валерія ІНЮТІНА.

ГОЛОДНИЙ ПАЙОК ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ

Освіта

СОТНІ ПЕДАГОГІВ ДОНБАСУ, ПРОТЕСТУЮЧИ ПРОТИ СВОГО ЗЛИДЕННОГО ІСНУВАННЯ, НАДІСЛАЛИ НА АДРЕСУ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ПОШТОВІ ПЕРЕКАЗИ НА 7 КАРБОВАНЦІВ 50 КОПІЙОК. САМЕ СТІЛЬКИ ДЕРЖАВА ПЛАТИТЬ ЇМ ЗА ЩОДЕННУ ПЕРЕВІРКУ УЧНІВСЬКИХ ЗОШИТІВ.

Раніше багато вчителів були противниками страйків, бо вважали, що такі форми відстоювання своїх інтересів і прав підривають економіку, призводять до хаосу. Тепер чітко усвідомлюють, що іншого шляху просто немає. Підтвердження цьому — негативна відповідь Кабінету Міністрів на вимоги нашої галузевої профспілки. А вони такі: підвищити зарплату відповідно до прийнятого нещодавно Закону про освіту (для цього потрібно ввести регіональну оплату — ставка вчителя, наприклад, в Донецькій області має дорівнювати середній зарплаті робітника в цьому регіоні тощо); для педагогів спецшкіл-інтернатів усіх типів ввести 20-відсоткову надбавку за роботу з аномальними дітьми, сиротами й тими, хто позбавлений батьківської опіки; виділити вчителям безпроцентні кредити для придбання квартир та спорудження індивідуальних будинків, забезпечити забудовників будматеріалами; надати всім, хто бажає, дачні ділянки або землю під городи...

Надто довго вчителі терпляче й покірно мовчали, чекаючи від держави хоча б найменшої уваги до себе, та й наш терпець урвався.

На одному з засідань Комісії Верховної Ради з питань науки й освіти йшлося про виконання Закону про освіту. Міністерство фінансів запропонувало свій механізм визначення середніх ставок вчителів, коли за точку відліку беруться показники середньої зарплати в промисловості за попередній квартал. Але ж зарплата робітників зростає безперервно?! А у вчителів вона залишається «замороженою». Саме тому заробіток прибиральниці або двірника на заводі вищий, ніж зарплата вчителя або навіть керівника школи. Тільки в січні ставки гірників підвищено в 12 разів! Хоча плани видобутку вугілля на шахтах не виконуються, зате реальна зарплата в робітників — від 7 до 20 тисяч. У зв'язку з подальшим зростанням цін її намічається підвищити ще в кілька разів. Значно зросли оклади і в інших галузях народного господарства, де випуск продукції різко скоротився. Наприклад, зарплата робітника коксохімзаводу — до шести-восьми тисяч. Навіть двірник заводу іграшок має заробіток на 600 карбованців вищий, ніж учитель з 25-річним стажем. Однак пропозиція членів Комісії про те, щоб квартальну різницю в зарплаті перераховувати школам наприкінці кожного кварталу, викликала в представника Міністерства фінансів лише скептичну посмішку.

То ж не дивно, що сьогодні чимало вчителів міняють педагогіку на більш грошовиті місця роботи. Багато вчителів-педагогів, котрі пішли зі школи на шахти й заводи, відчули себе на новому місці, як це не парадоксально, вільними, розкріпаченими людьми, котрі досягли хоч якихось достатків. А педагоги й далі позбавлені елементарного. Соромно зізнатися: в Україні немає жодного оздоровчого закладу спеціально для вчителів. А тим часом захворюваність серед педагогів дуже висока. Минулого року з цієї причини в Донецькій області втрачено понад 900 тисяч людино-днів.

Три тисячі педагогів області гостро потребують квартир. Навіть у застійні часи молодий фахівець, прибувши за направленням, мав змогу через кілька років одержати квартиру. А нині він позбавлений і цього шансу якось облаштувати своє життя.

Уже чотирнадцять років оббиває пороги Ленінської райради вчителька початкових класів спецшколи-інтернату № 3 Людмила Двірниченко. У неї двадцять три роки педстажу, син уже став студентом, а вона все ще чекає милостині від держави. Доля не пестила її: сирота, після смерті батьків разом з трьома братами виховувалася в інтернаті, закінчила педучилище, Горлівський інститут іноземних мов і Слов'янський педінститут, стала справжнім майстром педагогічної праці. Присвячуючи себе педагогіці, вона не знала, що в її країні вчитель зі своїми проблемами нікому не потрібний.

Дослідження соціологів підтверджують, що праця вчителя незмірно важча й складніша, ніж будь-яка інша. Його робочий тиждень становить 60 годин, він виконує 258 видів робіт. Не кажучи вже про постійне перенапруження нервової системи, соціальну незахищеність і т. ін. Усе це викликає, з одного боку, соціальну і громадську апатію, з іншого, озлоблення.

У надзвичайно тяжкому становищі перебувають вихователі спецшкіл-інтернатів, робочий день яких починається з 7 години ранку і закінчується о 22-й. Спецшкола-інтернат будь-якого профілю нагадує пристань, куди відправляють пошкоджені кораблі. Тут усі діти важкі, з покаліченими долями, душами, неповноцінною психікою, зниженим інтелектом, різними фізичними вадами, просто педагогічно занедбані діти. І педагоги-дефектологи все-таки виводять їх у люди. То чому ж ця тяжка, виснажлива праця так низько цінується в нашій державі? Чому вчителі взагалі поставлені сьогодні в принизливе становище, яке ображає їхню професійну й людську гідність?

До глибини душі образливо й боляче усвідомлювати, що в нашій незалежній державі досі немає чіткого розуміння того, в якому тяжкому становищі опинився вчитель, уся система освіти народу. Тримати ж освіту на голодному пайку — це злочин перед нинішнім і майбутнім поколіннями!

Іван ГОРБАЧ,
педагог-дефектолог спецшколи-інтернату № 3, член обласної Координаційної Ради по захисту прав учителів та учнів.
Віктор ГУСЄВ,
директор середньої школи № 92, народний депутат України.

Футбол. Перша ліга

ЩО ТО ЗА ГРА БЕЗ СЮРПРИЗІВ?

У середу на стадіоні «Уемблі» в Лондоні вирували пристрасті: тут іспанська «Барселона» та італійська «Сампдорія» з'ясовували, кому володіти Кубком чемпіонів. Основний час закінчився 0:0. І лише у другій п'ятнадцятихвилинці додаткового часу Куман зі штрафного забив переможний гол. Отже, Кубком заволоділа «Барселона».

Того ж дня проходили матчі чемпіонату України серед команд першої ліги. Звичайно, наші стадіони не зібрали стільки болільників, як «Уемблі», але й на них точилася запекла боротьба, драматично розвивалися події. Ну хто б міг, наприклад, подумати, що херсонський «Кристал» поступиться на своєму полі білоцерківській команді? Та й події у матчі розгорталися так, що гості могли знітитися, бо на 15-й хвилині Балашов провів м'яч у їхні ворота. Однак почався другий тайм, і Гайдук примусив господарів виконати неприємну процедуру. На 62-й хвилині Шапоренко завершив контратаку влучним ударом — 2:1. «Кристал» кинувся відігруватися, але поспішність тільки заважала форвардам.

В Очакові «Артанія» і «Скала» у першому таймі обмінювалися ударами, немов боксери, але м'яч так і не побував у воротах. У другому таймі Дзюба (52) і Панич (60) все ж таки знайшли шпарини в обороні «Скали», яка втратила двох провідних гравців — Сидоренка й Ковалюка. Вони вже виступають у «Карпатах».

Такий же рахунок — 2:0 — було зафіксовано і у Кривому Розі, де «Кривбас» приймав «Хімік». Коляда вже на 4-й хвилині забив гол у ворота гостей, які більше уваги приділяли Морозу та Филимонову. А другий м'яч провів Селихов на 72-й хвилині.

Цікавою була гра у Києві на стадіоні «Динамо», де господарі приймали чернігівську «Десну». Динамівська молодь серйозно поставилася до гри з командою, яка рветься у лідери. Зав'ялов на 41-й хвилині завершив зусилля товаришів красивим голом. Відігралася «Десна» на 59-й хвилині після удару Овчаренка — 1:1.

Сергій ЯРОСЛАВІВ.

ЩЕ РАЗ ПРО РОЛЬ ОСОБИСТОСТІ В ІСТОРІЇ. ЗАВОДУ.

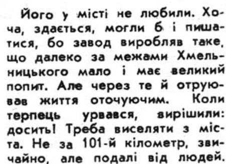

Його у місті не любили. Хоча, здається, могли б і пишатися, бо завод виробляв таке, що далеко за межами Хмельницького мало і має великий попит. Але через те й отруював життя оточуючим. Коли терпець урвався, вирішили: досить! Треба виселяти з міста. Не за 101-й кілометр, звичайно, але подалі від людей.

І тут прийшов він. Молодий, енергійний, перспективний директор Сергій Опанасович Василишин. Генеральному не заздрили: завод ковальсько-пресового устаткування був у жахливому стані. А ливарка, через яку й народилася у хмельничан така неповага до підприємства, була справжнім пеклом. І для робітників, і для мешканців міста.

Новий директор виробництва вирішив почати з його культури. Нині головне підприємство виробничого об'єднання ковальсько-пресового устаткування нагадує... Я довго шукав, з чим порівняти чисте заводське подвір'я, побілені і пофарбовані цехи, чистеньку їдальню, магазин, медпункт...

— А от таким ще недавно був завод, — показали мені на стіну цеху, який ще ремонтується, і я не повірив, що з цього страховиська можна зробити щось путнє.

А він повірив, узявся за важку справу. І люди повірили йому. От тобі й роль особистості. Навіть в історії заводу. Сергій Опанасович Василишин обов'язково ввійде в заводський літопис не тільки реформаторством, а й батьківським (це при його молодості) ставленням до людей.

У вихідні бажаючі вирушають до заводського профілакторію, що за 25 кілометрів від Хмельницького, на околиці тихого села. Тут затишні кімнати для відпочинку, справжня поліклініка з найновішим медичним устаткуванням, уважний персонал.

Навіть після двох днів відпочинку (можна сім'єю!) повертаєшся на завод у чудовому настрої. А тут відпочивають і тиждень, і два, і три.

Думаю, й онукам нинішні робітники оповідки про своє життя-буття на заводі починатимуть зі слів: «От при Василишині було...»

Ну от, а про верстати нічого я й не сказав. Але при Василишині їх роблять надійними та красивими. Інші соромляться випускати за прохідну.

Олександр БІЛИК.

* * *

На знімках: С. О. Василишин; у заводському цеху та їдальні; от такий в об'єднання профілакторій і одна з кімнат у ньому.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Експрес-новини

Високопоставлений американський дипломат заявив, що Лівія все-таки не висловлює намірів видати двох терористів. Він зазначив, що в разі невиконання Тріполі цієї вимоги на країну буде накладено додаткові санкції, які Рада Безпеки ООН розгляне найближчим часом.

* * *

Міністерство юстиції Чаду після 17-місячного розслідування опублікувало доповідь, в якій колишнє керівництво країни звинувачується в застосуванні тортур до в'язнів, масових стратах населення, широкомасштабних невиправданих арештах людей. Під час слідства було опитано близько двох тисяч свідків.

* * *

Колишній керівник Польщі генерал Ярузельський заявив на прес-конференції у Варшаві, що введення ним свого часу надзвичайного стану в країні було вимушеним кроком, спрямованим на те, щоб уникнути радянського вторгнення. Представляючи свою книгу «Воєнний стан. Чому?», генерал висловив сподівання, що ця публікація сприятиме поточним реформам у Польщі.

* * *

Прем'єр-міністр Таїланду Крапраюн заявив, що буде змушений подати у відставку після широких антиурядових маніфестацій. Учора вранці він і один з лідерів опозиції Срімуанг виступили по телебаченню після зустрічі з королем Таїланду. Срімуанг закликав припинити демонстрації. Крапраюн у свою чергу оголосив амністію близько трьом тисячам заарештованих і повідомив, що днями буде обговорено кілька конституційних змін, в тому числі поправка, яка вимагатиме, щоб прем'єр-міністр, на відміну від нинішнього, був членом парламенту.

* * *

Військовослужбовці миротворчих сил ООН, які намагалися допомогти біженцям на околицях Сараєво, були обстріляні сербськими бійцями. Тим часом Рада Безпеки проголосувала за надання повного членства в ООН Боснії і Герцеговині. Вашингтон тимчасово скасував право на приземлення в Сполучених Штатах літаків югославської державної авіакомпанії на знак протесту проти ролі Сербії в конфлікті в Боснії і Герцеговині.

* * *

Американський держдепартамент заявив, що представники США і СНД можуть підписати наприкінці цього тижня протоколи до Договору про скорочення наступальних озброєнь. Це може відбутися в Лісабоні, де обговорюватиметься питання про надання допомоги республікам колишнього СРСР.

* * *

Учора прем'єр-міністр Болгарії Димитров зустрівся в Афінах з прем'єр-міністром Греції Міцотакісом. Вони обговорили, зокрема, ситуацію на Балканському півострові, плани створення греко-болгарської торгової палати.

* * *

У Відні відкрилася чергова зустріч міністрів нафтової промисловості держав — членів Організації експортерів нафти (ОПЕК). Учасники наради мають прийняти рішення про квоти видобутку цієї сировини на наступні шість місяців.

ПОСОЛ, ЯКОМУ ОКЕАН — НЕ ПЕРЕШКОДА

Наш співрозмовник — Надзвичайний і Повноважний Посол України в Канаді Левко Лук'яненко

— Чи могли ви в найскрутніші часи вашого життя, перебуваючи у в'язниці, уявити, що станете вищим дипломатичним представником України в Канаді?

— Знаєте, коли сидів у в'язниці, багато чого припускав. Навіть бачив свій труп у гнилому болоті. Але все одно готувався до політичної діяльності і, звичайно, уявляв себе на різних посадах. Проте завжди пам'ятав, що є люди, котрі можуть краще виконувати цю чи іншу роботу, досвідченіші, енергійніші.

Людина ніколи не знає себе до кінця. Її можливості іноді краще видно збоку. Однак важко було уявити, що стану Послом.

— Сьогодні часто можна почути, що найактивніших депутатів посилають послами за кордон, щоб тут мати менше клопоту. Ваше ставлення до такої точки зору?

— Подібна думка стародавня, як світ. Вожді протягом століть посилали своїх конкурентів на заслання, яке культурно називалося дипломатичною місією.

У даному разі не те. Я погодився поїхати до Канади після того, як вирішив скласти повноваження голови Республіканської партії і передати цю роботу молодим. Давно ставив за мету знайти і виховати собі заміну. Мені це вдалося. І не тільки в УРП. За два роки у Верховній Раді зросло покоління молодих політиків, яке не гірше за мене захищає ідею самостійності України. Тішу себе тим, що й я якоюсь мірою впливав на його виховання.

Знаю, що ніхто не живе вічно і що такому чоловікові як я, важливо своєчасно піти з політичної арени. Тому погодився на дипломатичну роботу як проміжний період між активною політичною діяльністю і пенсією.

Мене ніхто не виганяє, я їду сам. І крім того, робота в Канаді чи будь-де — це не абсолютний відрив від України. Я регулярно отримуватиму наші газети, слухатиму радіо, матиму іншу інформацію, тобто ні в якому разі не відокремлюсь від тутешнього життя.

До того ж ставлю перед собою нове завдання — теоретичне осмислення процесів, які відбуваються нині в Україні. Якщо в мене буде час зробити це в Канаді, то відстань у кілька тисяч кілометрів мені не перешкоджатиме.

— Дипломатові, як і всім, треба мати відповідні суто професійні знання. Що ви можете сказати про себе в цьому плані?

— Я закінчив юридичний факультет, де вивчав, зокрема, і курс міжнародного права. Ще колись з допитливості прочитав історію дипломатії в кількох томах, так що елементарне поняття мав давно. Ну а перед від'їздом дали беседи в Посольстві Канади, Міністерстві закордонних справ дали мені нову інформацію, я одержав конкретні завдання.

Звичайно, є речі, яких я не знаю. Скажімо, протокольні тонкощі. Але тут мені допомагатиме фахівець — секретар посольства. Наприклад, він підкаже, в якому костюмі вручати вірчі грамоти тощо. Засвоїти такі тонкощі неважко. Це можна зробити по ходу діла. Головне — мати широкий світогляд, щоб розуміти проблеми України та Канади і діяти, враховуючи обопільні інтереси.

— Роботи у вас — непочатий край. Але напевне ж буде й вільний час. Чому ви хотіли б його присвятити?

— Уже давно мрію написати четверту книжку на основі нових, останніх матеріалів, збираю їх.

— А крім цього?

— Страшенно люблю музику і хотів би мати можливість іноді спокійно послухати Вівальді чи Брамса. Безперечно, треба знайомитися й з Канадою. Дуже люблю свій сад, але зайнятися ним зможу, напевне, лише на пенсії.

— Дякуємо за бесіду.

Інтерв'ю провів Олексій ЄВСІКОВ.

Представляємо дипломатів України

З ДОСЬЄ «ГОЛОСУ УКРАЇНИ»

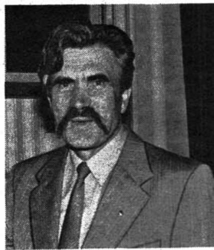

Народився в 1928 році. З 1953 по 1958 рік навчався в Московському університеті (юридичний факультет). Після цього, працюючи адвокатом, створює Робітничо-селянську спілку і пише її програму, метою якої — досягнення незалежності України конституційним, парламентським шляхом. У 1961 заарештований КДБ і засуджений до страти. Після 70-денного перебування в камері смертників попередній вирок замінено на 15 років ув'язнення. Після звільнення в 1976 році відразу включається в політичне життя і стає одним із засновників Української гельсінської групи. Наприкінці 1977 року — знову арешт, 10 років ув'язнення і 5 років заслання. У 1988 році очолює Хельсінську групу, згодом перейменовану на Хельсінську спілку, а з 1990 року — голова Української республіканської партії.

Провідний громадсько-політичний діяч, до призначення на посаду Посла — голова УРП, депутат Верховної Ради України, член Президії Народної Ради.

Застереження

РИНКИ ВТРАЧАТИ НЕ ВАРТО

У столиці Болгарії відбувся бізнес-форум «Схід — Захід». На запрошення організаторів — місцевої корпорації «Оупен маркет» і торгового представництва Росії відгукнулося понад 300 фірм з Греції, Туреччини, Австрії, Польщі, Німеччини, Японії, України, Росії, Угорщини та Болгарії.

Проблеми торгівлі і місце в ній бірж, економічне співробітництво між Болгарією і країнами Східної Європи в умовах вільного ринку, структура банківської системи Болгарії, особливості торгового законодавства Росії — ось теми семінарів, «круглого стола» та дискусій учасників зустрічі.

З України на форум приїхав голова ради Кримської біржі Олексій Головізін. «Україна прийняла хороші закони, але вони не діють,— сказав він,— бо виконавча влада не поспішає приймати нормативні акти. Біржі обклали податком у розмірі 75 відсотків. На вивіз товарів за межі країни треба добиватися ліцензії в Києві. Все це дуже гальмує розвиток підприємництва». Пан Головізін представляв на софійській зустрічі, як він пояснив, інтереси кількох бірж України, Молдови, Криму. Болгарська корпорація «Оупен маркет» і Кримська біржа домовилися активізувати свої торгові відносини, створити міжнародну компанію «Чорне море».

На відміну від України, з Росії в Софію прибула ціла команда бізнесменів. Тут були представники Міжреспубліканської товарної біржі, міжрегіонального торгового банку «Замоскворецкий», торгового дому «Русская изба», банку «Нефтегаз», фірми «Гермес» та інших. Зауважу, що росіяни попрацювали добре. Як сказав президент корпорації «Оупен маркет» О. Данаїлов, для забезпечення виконання угод між фірмами Болгарії та Росії створюється страховий фонд. Розрахунки між торговими партнерами здійснюватимуться з національних валютах. Бізнесменів з Росії, де з харчами сутужно, тут цікавило, насамперед, продовольство та товари широкого вжитку. Однак подумалося: а що ж Україна? Навіть якщо у нас з харчами й краще, ніж в Росії, то чи варто українським підприємцям втрачати знайомий і зручний тутешній ринок...

Василь ЖУКІВСЬКИЙ.

Софія.

Власкори повідомляють

Бішкек

КРОКУЮТЬ ПОРУЧ

Угоду про співробітництво між міністерствами внутрішніх справ Росії й Киргизстану підписали глави відповідних відомств В. Єрін і А. Суталібов на зустрічі в Бішкеку.

Документами передбачено розширити обмін оперативно-слідчою інформацією, налагодити взаємовигідний обмін криміналістичною технікою.

Євген ДЕНИСЕНКО.

Погляд

НА «ФАБРИЦІ МРІЙ»

Прихильникам кінематографа, і серед них — особливо представникам юного покоління, страшенно цікаво все, що пов'язане з акторами і самим оповитим для них романтикою невідомості «дійством» створення фільмів. Тому можливість побувати на території великої німецької кіностудії в Бабельсберзі, надана з серпня минулого року, притягує сюди багато відвідувачів. На сьогодні загальна кількість зацікавлених осіб склала вже близько 80 тисяч. Щоденно з 9-ї до 18-ї години в цьому найзахоплюючому з парків можна заглянути за знімальні куліси, оглянути театральний реквізит, побачити трюки каскадерів.

На знімку: а величезне каміння в «місті піратів» з улюбленого фільму, виявляється, всього-на-всього зроблене з полістиролу.

Фото Центральбільд ІТАР — ТАРС.

З «гарячих» точок

Несподівані союзники

Загони сил самооборони Нагірно-Карабаської Республіки, повністю завершивши визволення населених пунктів Шушинського району від підрозділів азербайджанської національної армії, відкрили дорогу, яка з'єднує НКР з Вірменією. Вперше за останні чотири роки вдалося прорвати кільце блокади, яка загрожувала карабахцям голодною смертю. Адже досі єдиним шляхом, який зв'язував Карабах з Вірменією, був повітряний. Забезпечити постачання продовольства й медикаментів, евакуацію поранених з зони бойових дій тільки на літаках і вертольотах — завдання практично нездійсненне, й не тільки через обмежену вантажність авіації. За минулий місяць майже кожен літак, який прямував за маршрутом Єреван — Степанакерт і назад, піддавався або обстрілам зенітними ракетами, або атакам винищувачів. Так що відкритий шлях через Лачінський район Азербайджану для НКР стане справді дорогою життя.

І по ній вже перевезено до Вірменії поранених зі Степанакерта. Причому, хоч як це дивно, вірменські збройні загони, проходячи через Лачінський район, практично не зустріли опору азербайджанської армії. Як з'ясувалося, в цьому значну роль зіграли курди, які становлять тут більшу частину населення. Видимо, зрозумівши, що у випадку великомасштабних бойових дій на них чекає доля біженців, і враховуючи внутріполітичну кризу в Азербайджані, курди вирішили підтримати вірменську сторону. Після запеклих боїв вони витіснили з Лачіна загони Народного фронту Азербайджану й висловили готовність на переговорах з керівником НКР безперешкодно пропускати через Лачін гуманітарну допомогу, призначену для населення Карабаху.

Ара МЕЛІКСЕТЯН.

Єреван.

Концепції

ІНШОГО ШЛЯХУ НЕМАЄ

У республіканській пресі Казахстану видруковано статтю Нурсултана Назарбаєва «Стратегія становлення й розвитку Казахстану як суверенної держави»

Це перша така об'ємна й системна праця Президента. Пояснюючи причини, які спонукали його сісти за теоретичну статтю, автор заявив: «Без чіткої мети не можуть існувати ані людина, ані владні структури, ані суспільство. Ось чому така потрібна сьогодні конкретна концепція розвитку казахстанського суспільства, яка дає впевненість у передбачуваності подій, у досягненні кінцевого підсумку».

Окремі глави статті присвячені стратегічним цілям і концептуальній моделі розвитку республіки. Розглядається стратегія в галузі внутрішньої та зовнішньої політики, національної безпеки. Автор детально зупиняється на перспективах зовнішньоекономічних зв'язків. З урахуванням стратегічних інтересів республіки вони розвиватимуться по п'яти напрямах: СНД, Азіатсько-Тихоокеанський регіон (Пекін — Сеул — Токіо з виходом на інші країни Південно-Східної Азії), Азія (основна увага Туреччині), Європа (основна увага ФРН) й Америка (основна увага — США).

Що ж стоїть за напрямом СНД? Це зміцнення економічного союзу з Росією, Україною, Білоруссю, Узбекистаном та іншими країнами Співдружності, збереження хозяйських зв'язків між підприємствами, потреба координації дій у галузі експорту сировини,— щоб не збивати ціни на світовому ринку, забезпечення транзиту вантажів Казахстану до Європи й на Близький Схід, спільне використання науково-технічних центрів і проведення конверсії, використання торгових представництв і закордонапарату колишнього СРСР.

Виходячи з програми Президента, споживчий ринок має нормалізуватися у найближчі три роки, сировинний характер економіки буде подолано протягом наступних десяти років. А до нових індустріальних країн Казахстан приєднається ще через сім років. «Ми маємо стати на цей шлях, якщо всерйоз хочемо піднятися з колін і жити нормально», — заявив Нурсултан Назарбаєв.

Тетяна КОСТІНА.

Алма-Ата.

Світова преса про нас

ДО ЧОГО ЙДЕМО?

Протистояння, яке зберігається між Росією й Україною, є найголовнішим приводом того, що СНД рухається до розпаду. Україна не підписала Договір про колективну безпеку, бо Київ вважає Росію домінуючою силою у новій структурі, і якщо Україна вступить до неї, то опиниться під контролем Росії. Нині внаслідок розділення країн — членів СНД на тих, які підписали Договір, і тих, які не зробили цього, розпад Співдружності став ще очевиднішим. Вірогідно, нині йдеться до формування нового політичного й економічного блоку ряду країн СНД, за межами якого залишається Україна. Хоча від часу заснування СНД минуло вже майже півроку, поки що не досягнуті належні успіхи у побудові єдиного економічного ринку з участю країн Співдружності, а також у проведенні спільної зовнішньополітичної й оборонної політики. Вірогідно, що процес розпаду найбільшої імперії, яка збереглася до нашого часу,— колишнього СРСР — поки що не завершився. Очевидно, коли цей процес завершиться, кожна республіка стане повністю самостійною, а вже після цього республіки почнуть виявляти справжній інтерес до формування спільного ринку і створення міждержавного об'єднання. Але найбільший неспокій викликає те, що доти, доки процес досягне останнього етапу, в СНД може до такої міри загостритися протистояння, що розгорнеться внутрішня війна, подібна до тієї, яка нині йде у Югославії.

«Асахі» (Японія).

* * *

Внутрішні конфлікти у республіках, подібні до конфлікту у Закавказзі, амбіції деяких членів СНД, таких, як Україна, не кажучи вже про Росію, загальне економічне банкрутство є перешкодами для будь-яких спроб об'єднання. У плані безпеки така відсутність єдності особливо небезпечна, оскільки вона зачіпає ядерні держави. Не може не хвилювати той факт, що Україна й Білорусь, що мають стратегічну ядерну зброю, відмовляються від будь-якої колективної угоди з Росією й Казахстаном, які її також мають. Ще небезпечніше, що між цими республіками царює розбрат, який породжує клімат нестабільності й кризи. Ядерна міць погано пристосовується до хаосу, навпаки, вона вимагає витримки і спокою, а також чималої доброчесності, яка є рідкістю на Сході, навіть серед глав держав. Кращим словом, яке відбиває ситуацію у цій частині світу, є «порохівниця».

«Котідьєн де Парі» (Франція).

Коротко

● Особливий режим в'їзду запроваджено в Естонії. У зв'язку з майбутньою грошовою реформою тепер до республіки дозволяється приїжджати тільки тим особам, які матимуть квиток на зворотний напрямок.

● Тимчасово до серпня припинити всеросійську акцію протесту вирішив ЦК профспілки працівників охорони здоров'я Росії. За цей термін, наголошено в рішенні, уряд Російської Федерації повинен довести свою рішучість щодо розв'язання проблем охорони здоров'я.

● Під час недавньої зустрічі глав семи азіатських держав у Ашгабаті Киргизстан уклав угоди про встановлення дипломатичних відносин з Іраном і Пакистаном.

● Постанову про основні напрями економічної реформи ухвалено тимчасовим урядом Грузії. Зокрема, найближчим часом будуть відпущені ціни на всі види товарів і продуктів за винятком цін на хліб, молоко і тарифів на проїзд у громадському транспорті й комунальні послуги.

● Керівники компартії Казахстану офіційно порушили питання про незаконність відмови уряду республіки зареєструвати цю партію. Вони навіть збираються звернутися до Міжнародного суду в Гаазі, якщо казахстанський Верховний суд не задовольнить їхнє клопотання.

● Президія узбецької Верховної Ради нещодавно зобов'язала міністерство юстиції під час реєстрації нових політичних рухів і партій вимагати від них декларацію про джерела фінансування. При цьому заборонено отримувати фінансову допомогу від релігійних організацій, а також закордонних держав, організацій і громадян.

● Нового президента обрано на загальних зборах Академії наук Білорусі. Ним став 62-річний академік-зоолог Л. Сущеня. Вибори проведено тому, що попередній президент АН республіки В. Платонов ніяк не повернеться зі США.

● Розглянути питання про знесення чи перенесення пам'ятників Леніну, Кірову, Куйбишеву та іншим «вождям» рекомендував представницьким органам всіх рівнів області Тюменський громадський комітет російських реформ. Ним також запропоновано відновити в області історичні назви населених пунктів, площ і вулиць.

«Міжнародна амністія» повідомляє

НЕХАЙ СВІТ ЗНАЄ НА ОБЛИЧЧЯ

Травневий бюлетень цієї міжнародної правозахисної організації помістив фото членів Дрогобицької групи МА, зокрема Мирослава Мариновича, відомого на Україні правозахисника, та Світлани Харитонової, вчительки однієї із шкіл Дрогобича.

Бюлетень цитує листа М. Мариновича членам «Міжнародної амністії» в колишньому Союзі. М. Маринович вказує, зокрема, на те, що до групи звертається чимало громадян України з різними приватними скаргами, нарікканнями, мало розуміючи, що МА не є судовий чи якийсь інший державний правоохоронний орган, і навіть не профспілка, отже, не може перебирати на себе їхні функції.

До речі, Дрогобицька група МА — перша і поки що єдина в усьому колишньому Союзі, якій Лондонський секретаріат МА надав статусу повноважної (всі інші групи в Україні поки що ініціативні). Ця група, крім усього іншого, з допомогою місцевих спонсорів видала для середніх шкіл методику з вивчення прав людини.

МИ ПОДІБНЕ ПРОХОДИЛИ І НАВІТЬ ДЕЩО ЗАБУЛИ

За даними МА, у соціалістичному Китаї торік було винесено не менше як 1600 смертних вироків і понад 1000 з них виконано (неофіційні джерела країни повідомляють значно більшу цифру — до 20 тисяч смертних вироків).

Такі вироки часто оголошують на масових мітингах, де виставлених напоказ приречених «обробляє» натовп. Лише в серпні минулого року, повідомляє бюлетень МА, посилаючись на високопоставленого чиновника правлячої Комуністичної партії Китаю, в одній провінції Юньнань було страчено 13 чоловік, а в жовтні — 35. Перед цим приречені «пройшли» через масові мітинги, один з них проводився напередодні національного фестивалю мистецтв з метою «викорінення прихованих небезпек».

МА неодноразово засуджувала застосування смертної кари в Китаї, політичне втручання в роботу тамтешніх судових органів.

Фотофакт

ПРЕЗИДЕНТЕ, ПОСМІХНІТЬСЯ!

Нелегка вона, президентська робота. Розслаблятися тут не можна ні на хвилину, та й не дають. А особливо тоді, коли не тримається купи СНД, барахлить економіка, тріщить колись єдина і неподільна Росія. Проте все одно офіційне фото першої особи держави повинне бути зразковим, бо робиться воно для всього світу. І бути на ньому треба одночасно м'яким і вольовим, дипломатичним і владним, словом, по-президентському. Так що важко сказати, від кого тепер більшою мірою залежить глибина фотографічного образу: від майстерності фотографа чи неофіційної посмішки Бориса Миколайовича.

Фото ІТАР — ТАРС.

ПРИДЕСНЯНСЬКІ ДЖЕРЕЛА

СЬОГОДНІ НА ЧЕРНІГІВЩИНІ РОЗПОЧИНАЄТЬСЯ МІЖНАРОДНЕ ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ СВЯТО «В СІМ'Ї ВОЛЬНІЙ, НОВІЙ»

Чернігівщина стала для Тараса Шевченка вимріяним першим ковтком рідного повітря після довгої розлуки з Україною, задухи, «чортового болота» Петербурга. «Ох, якби-то мені можна було приїхать до солов'я...»,— писав він ностальгічно у Качанівку знайомим у 1843 році. Світлі хвилини побачення з рідним краєм він пережив у Ічнянському районі, а згодом — у Седневі і Бігачі, Іржавці й Батурині та близько тридцяти містечках, селах і хуторах, де уважно вислуховував-занотовував історичні, житейські оповідки, бувальщини і натхненно малював побачене, вбирав у себе болі та кривди простого трудового люду. Це звідсіля почерпнутий образний світ антикріпосницької повісті «Музикант», поеми «Відьма» та інших відомих творів.

І ось знову Тарас Шевченко подорожує Придесенням. Своїм словом. Піснею. Думами. Щоправда, вперше справді «в сім'ї вольній, новій», в незалежній Україні.

Письменники, літературознавці, гості з США, Канади, Індії та інших країн світу відвідають райони області, бувають у трудових колективах, школах.

У неділю в обласному центрі, на Красній площі, відкриється свято народної творчості «Барви Придесення», яке місцеві аматори присвячують Тарасові Шевченку. У школі Седнева та обласній філармонії розгорнуті художні виставки «Мальовнича Україна». Завершиться свято «В сім'ї вольній, новій» народними гуляннями.

Сергій ПАВЛЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Чернігів.

ПОВЕРТАВСЯ ПОЕТ В УКРАЇНУ

Готується до друку літопис походу-реквієму «Останнім шляхом Кобзаря», проведеного весною минулого року.

Торік українство, як і всі люди, що цікавляться нашою самобутньою культурою й історією, відзначили ще одну жалобну дату — 130-ту річницю перепоховання Тараса Шевченка на Чернечій горі у Каневі. З нагоди тих печальних роковин і було проведено похід-реквієм «Останнім шляхом Кобзаря», в організації якого взяли активну участь Товариство української мови і родинна громада «Шевченкові нащадки», Українське братство шанувальників Тараса Шевченка і Спілка письменників України, Шевченкові музеї в Києві та Каневі і Спілка художників України...

Сорок сім учасників походу з України, Росії, Молдови, Вірменії, США, Канади й Австралії подолали багатокілометровий шлях від Санкт-Петербурга до Канева, яким весною 1861 року великий син українського народу назавжди повернувся на свою Батьківщину. І минулорічний похід — то передусім хвилюючі зустрічі із жителями російських та українських міст, то увічнення пам'яті великого Кобзаря. Причому не тільки в меморіальних дошках чи музейних експозиціях, а й у людських душах.

Хронологію і дух цього походу-реквієму відтворить літопис «Останнім шляхом Кобзаря», який готується до друку.

Що то буде за книга? Крім розповіді про похід-реквієм, до речі, проілюстрованої малюнками художника Олександра Андрійовича Івахненка — учасником походу, своїми міркуваннями про Кобзаря, про його вплив на сучасне духовне життя поділяться відомі політичні та релігійні діячі, письменники, науковці... Такі, як Омелян Пріцак і Микола Жулинський, патріарх Мстислав і митрополит Антоній, Богдан Гаврилишин і Тарас Гунчак, В'ячеслав Чорновіл і Володимир Яворівський... А відкриватиме літопис словом до читача Президент України Леонід Кравчук.

— Ця пам'ятна книга буде видана як масовим тиражем, так і подарунковим — для делегатів та гостей Всесвітнього конгресу українців, який відбудеться у серпні цього року, — каже голова координаційної ради літопису Микола Новицький. — За попередньою домовленістю книга розповсюджуватиметься у країнах, де живе українська діаспора. Десять відсотків заробленої валюти передамо Союзу «Чорнобиль» і Рухові. Перший валютний внесок плануємо зробити на рахунок створення Міжнародного центру шевченкознавства у Києві.

Але таке видання, крім добрих намірів, потребує і немалих коштів. Отож для всіх, хто кохається в Шевченковому слові, хто прихильно ставиться до української культури і готовий їй допомогти, повідомляємо рахунок: № 000609843 у Проектному відділенні ПББ м. Києва, МФО 322186 (на видання літопису «Останнім шляхом Кобзаря»).

Роман ВАТРИЧ.

130-річчя ПЕРЕПОХОВАННЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА НА ЧЕРНЕЧІЙ ГОРІ У КАНЕВІ
22 травня 1861—1991

ОЖИВАЄ КОБЗАР В ЕКСЛІБРИСАХ

ШЕВЧЕНКІАНА ВІКТОРА МИХАЙЛОВИЧА МАЖИЖО

ЗА БАЙРАКОМ БАЙРАК,... ШЕВЧЕНКІАНА ВОЛОДИМИРА ОНИЩЕНКА

ВАЩУРИСТЕ ОРЛЕ, СИЗИЙ! ШЕВЧЕНКІАНА ОЛЕКСИ СЕРДЮКА

Упродовж багатьох років чернівецький художник Іван Балан створює книжкові знаки. Він досконало оволодів цим складним жанром і вважається одним з кращих екслібристів України. Роботи майстра експонувалися на багатьох представницьких міжнародних виставках, де неодноразово удостоювалися призових місць.

Свої екслібриси Іван Дмитрович в основному виготовляє способом авторської цинкографії. Малюнок спочатку наноситься голкою на пластину з м'якого металу. Потім зображення витравлюється хімічними речовинами, відтак — виготовляється відбиток.

Захоплення однією технікою аж ніяк не свідчить про збіднілий арсенал зображувальних засобів митця. Він добре знається й на інших творчих прийомах.

Чільне місце в авторській колекції посідають екслібриси, на яких зображено Тараса Шевченка та героїв його безсмертних творів. Кожна з графічних мініатюр вирізняється оригінальним трактуванням теми, високим рівнем художнього втілення.

Недавно чернівчани мали можливість озайомитися з цією серією на обласній виставці образотворчого мистецтва. Кілька знаків Івана Балана надруковано в чудовому виданні «Т. Г. Шевченко в екслібрисах українських художників».

Василь БАБУХ,
власний кореспондент «Голосу України».

Чернівці.

* * *

На знімках — екслібриси Івана БАЛАНА, присвячені Кобзареві.

Борислав СТЕПАНЮК

ПОСЛАННЯ

(З циклу «Шевченко в Переяславі»)

О земляки!..
Мій біль на сполох б'є!
На грані часу, муки на краю
Посланієм, єдиним що лиш є,
Звертаюсь, проклинаю і молю.

Колись же запорожцями були,
Гули гармати, блискали шаблі,
А вибороти волю не могли
Не десь край світу —
На своїй землі.

То хан, то круль, то цар,
А власна де ж
Прадавня мудрість?
Бий, Софіє, в дзвін:
Іще один, можливо,
храм зведеш
З кісток, так, так,
Яких не взяв і тлін.

О земляки! Мар'янко
(маків цвіт)
З більмастими очима від імли...
І ви, припавши рабськи до чобіт,
За шмат гнилої...
Щоб ви не жили.

Навколо пекло і навколо рай,
А люд одної матері — один
Усім Дніпро і степ, і зелен-гай,
Лиш будь як син,
А не як сучий син.

Сам Бог усім, здається, наділив,
Латинню навіть: гомо сапієнс...
В горнилі гартував
Заграв і злив,
Щоб право мать, як право,
Честь — як честь.

Де взявся розбрат —
Злого духу гра,
Таїлась самозрада у якім:
Шукати десь примарного добра,
Лишивши на поталу отчий дім?..

Зійдіться, обніміться —
Ось де міць,
Хай пісня клич, як гетьман,
подає:
У ній сльоза й гроза,
В ній сміх і злість,
І все це не чиєсь —
Одвік своє.

Нащадку, що народишся
колись,
В той вік жаданий,
Благовісний час!..
Як триста літ тому, не помились,
Щоб край і наш собою
увінчавсь,
Молю, благаю.

Пуща-Водиця, квітень 1992 р.

Володимир СЛЮЗА

ТАРА
ПЕРЕ

ПРОМОВА, ВИГОЛОШ
КА

Серед кожного народу час від
люди, які вирізняються поміж інш
показують шлях, яким народ має
над усі великі історичні постаті у
пає постать Тараса Григоровича Ш
та і громадянина, що любив свій н
щу долю за всіх обставин, навіть
ши за це важку десятилітню невол
мужньо боронячи свою національну

Шевченко — це символ украї
більший борець за національн
ченко — це вся Україна в мину
му! Багато писалося і тепер пише
значення як **Генія**, **Борця**, **Пророк**
уваги на те, з якого джерела черпа
ну мужність, щоб одинцем стати н
го безталанного. Порівняно з інш
духовний образ як людини, про йо
поєднав з вірою і любов'ю до сво
писано дуже мало. А варто було б
відчути ту силу, що скристалізув
смертного поета, тим більше том
й літературно-публіцистична крити
— у Канаді й Америці — пропа
не був віруючим, був безбожником
тична Москва могла докотитися
фальшування творів немилого їй
відваги приховати від українсько

Повернімося до того, де брав Т
силу для своєї душі? В одному з
ливих творів «Сон» він — самотн
підніс могутній голос проти всес
проти тяжких кайданів, що віками
ський нарід,— дає в заголовку
якого світ прийняти не може, бо
Його». (Цитата взята зі св. Єванге
на 14, 17).

Цей **Дух Христовий** — **Дух Пр**
у душі Шевченка й не давав йом
ду людську. Цей **Дух Правди Хр**
про який писав Шевченко:

Чиї тяжкі руки... серце запалили
І галичі силу — думи розпу

Дух Істини виливав з душі Шев
здавалися такими необачними, на
ві, котрий не бачив і не знав тої
зумів Т. Шевченко. Цей **Дух Пра**
ну духовну височінь — аж до
«Чи довго ще на цім світі катам

У **«Посланії...»** Шевченко не з
Він не знає і любішого слова, як
ка — **Правда Святая**, **Правда Бож**

Це поєднання Бога і Правди
випливало зі слів: **«Де немає Бо**
Правда є тільки там, де є Бог,
Син Божий — Ісус Христос!

ДЖЕРЕЛА

АРОДНЕ ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ СВЯТО
Й»

вають у трудових колективах, школах.

У неділю в обласному центрі, на Красній площі, відкриється свято народної творчості «Барви Придесення», яке місцеві аматори присвячують Тарасові Шевченку. У школі Седнева та обласній філармонії розгорнуті художні виставки «Мальовнича Україна». Завершиться свято «В сім'ї вольній, новій» народними гуляннями.

Сергій ПАВЛЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Чернігів.

вицький. — За домовленістю юджуватиметь- де живе укра- а. Десять від- ової валюти пе- у «Чорнобиль» рший валютний ємо зробити на ення Міжнарод- шевченкознав.

видання, крім потребує і тів. Отож для ається в Шев- ві, хто при- ться до україн- ни і готовий їй відомляємо ра- 609843 у Про- ленні ПББ м. 322186 (на ви- у «Останнім аря»).

ан ВАТРИЧ.

РИСАХ

ернівчани мали айомитися з ці- а обласний вис- ворчого мистец- наків Івана Ба- Г. Шевченко в українських ху-

силь БАБУХ,
кореспондент
су України».

* * *

х — екслібриси НА, присвячені

Борислав
СТЕПАНЮК

ПОСЛАННЯ

[З циклу «Шевченко в Переяславі»]

О земляки!..
Мій біль на сполох б'є!,
На грані часу, муки на краю
Посланієм, єдиним що лиш є,
Звертаюсь, проклинаю і молю.

Колись же запорожцями були,
Гули гармати, блискали шаблі,
А вибороти волю не могли
Не десь край світу —
На своїй землі.

То хан, то круль, то цар,
А власна де ж
Прадавня мудрість?
Бий, Софіє, в дзвін:
Іще один, можливо,
храм зведеш
З кісток, так, так,
Яких не взяв і тлін.

О земляки! Мар'янко
(маків цвіт)
З більмастими очима від імли...
І ви, припавши рабськи до чобіт,
За шмат гнилої...
Щоб ви не жили.

Навколо пекло і навколо рай,
А люд одної матері — один
Усім Дніпро і степ, і зелен-гай,
Лиш будь як син,
А не як сучий син.

Сам Бог усім, здається, наділив,
Латинню навіть: гомо сапієнс...
В горнилі гартував
Заграв і злив,
Щоб право мать, як право,
Честь — як честь.

Де взявся розбрат —
Злого духу гра,
Таїлась самозрада у якім:
Шукати десь примарного добра,
Лишивши на поталу отчий дім?..

Зійдіться, обніміться —
Ось де міць,
Хай пісня клич, як гетьман,
подає:
У ній сльоза й гроза,
В ній сміх і злість,
І все це не чиєсь —
Одвік своє.

Нащадку, що народишся
колись,
В той вік жаданий,
Благовісний час!..
Як триста літ тому, не помились,
Щоб край і наш собою
увінчавсь,
Молю, благаю.

Пуща-Водиця, квітень 1992 р.

СВЯЩЕНИК ПРО БОРЦЯ

Кожного року в Шевченківські дні з'являються сотні публікацій про Поета. З'являються і зникають з пам'яті, не зважаючи на підписи академіків, професорів, письменників.

Мені потрапила до рук доповідь українського православного священика з Монреаля — коротке слово про Шевченка отця Володимира Слюзаря. Це сердечне мудре слово не повинно забутись. Нам сьогодні його бракує.

Євген СВЕРСТЮК.

Наші першодруки

Володимир СЛЮЗАР

ТАРАС ШЕВЧЕНКО ПЕРЕМІГ З ВІРОЮ

ПРОМОВА, ВИГОЛОШЕНА НА КОНЦЕРТІ, ВЛАШТОВАНОМУ КОМІТЕТОМ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ 14 БЕРЕЗНЯ 1954 РОКУ В МОНРЕАЛІ

Серед кожного народу час від часу з'являються великі люди, які вирізняються поміж іншими на довгі століття і показують шлях, яким народ має йти до своєї мети. Та понад усі великі історичні постаті українського народу виступає постать Тараса Григоровича Шевченка в усій величі поета і громадянина, що любив свій нарід, боровся за його кращу долю за всіх обставин, навіть «во врем'я люте», перенісши за це важку десятилітню неволю, великі моральні муки, мужньо боронячи свою національну і людську гідність.

Шевченко — це символ українського відродження, найбільший борець за національну волю свого народу. **Шевченко — це вся Україна в минулому, сучасному, майбутньому!** Багато писалося і тепер пишеться про його національне значення як **Генія**, **Борця**, **Пророка**, але мало звертається уваги на те, з якого джерела черпав Шевченко ту безприкладну мужність, щоб одинцем стати на прю за права народу свого безталанного. Порівняно з іншими розвідками про його духовний образ як людини, про його релігійну віру, яку він поєднав з вірою і любов'ю до свого народу, до України, написано дуже мало. А варто було б заглянути в його душу та відчути ту силу, що скристалізувала характер нашого безсмертного поета, тим більше тому, що комуністична преса й літературно-публіцистична критика в Україні й на чужині — у Канаді й Америці — пропагує погляд, ніби Шевченко не був віруючим, був безбожником. Тільки нахабна комуністична Москва могла докотитися до такої крайньої єресі й фальшування творів немилого їй поета, якого вона не мала відваги приховати від українського народу.

Повернімося до того, де брав Тарас Шевченко ту велику силу для своєї душі? В одному з найбільш видатних і сміливих творів «Сон» він — самотня людина, недавній кріпак, підніс могутній голос проти всесильного царя Миколи I та проти тяжких кайданів, що віками кувалися на наш український нарід,— дає в заголовку відповідь: **«Дух Правди, якого світ прийняти не може, бо не знає Його і не бачить Його».** (Цитата взята зі св. Євангелія від св. євангеліста Івана 14, 17).

Цей **Дух Христовий — Дух Правди** — горів, наче вогонь, у душі Шевченка й не давав йому спокійно зносити неправду людську. Цей **Дух Правди Христової** був тим чинником, про який писав Шевченко:

Чиї тяжкі руки... серце запалили
І галичі силу — думи розпустили??

Дух Істини виливав з душі Шевченка ті вогненні слова, які здавалися такими необачними, навіть безумними тому світові, котрий не бачив і не знав тої **Істини**, якою горів, яку розумів Т. Шевченко. Цей **Дух Правди** підніс його на безмежну духовну височінь — аж до **Бога**, щоб запитати **Його:** «Чи довго ще на цім світі катам панувати?»

У **«Посланії...»** Шевченко не знає кращого слова, як **Бог.** Він не знає і любішого слова, як **Правда! Правда** у Шевченка — **Правда Святая**, **Правда Божа.**

Це поєднання Бога і Правди в нього не випадкове. Воно випливало зі слів: **«Де немає Бога — там немає Правди». Правда** є тільки там, де є Бог, бо за неї дав себе розіп'яти Син Божий — Ісус Христос!

За кого ж ти розіп'явся,
Христе, сине Божий? —

питає Шевченко.

За нас добрих, чи за слово
Істини?..

« То не віра — вірити в історію Христа, а віра глибока — приймати всеціло ідеали Христа і за ними вести своє життя», — говорить Кант.

Шевченко, власне, жив і діяв згідно з Христовою наукою, для нього **Євангельська Правда** була життєвою дійсністю. Заглиблюючись у читання творів Шевченка, ми переконуємось, що кожна його думка — це мудрість мудрості, що Шевченко не лише поет-геній, співець всенародного лиха, неустрашимий борець-титан за **Правду**, великий пророк воскресіння України, а що він також з'являється нам у величній постаті філософа-моралiста, небуденного знавця людської душі. Та що найважливіше: перед нами стоїть християнин, але не загумінковий, не гіпократ, що шукає виправдань для своїх особистих інтересів, а в повному значенні цього слова **людинолюб**, що готовий простити кривди всім, готов пригорнути до свого серця навіть «людей-зміїв».

Читаючи «Кобзаря», ми з пророчих віршів відчуваємо той «Божий дар, святую силу, людськеє серце пробивать, щоб милость душу осінила». Це чар і сила слова, що його зрошено й відкуплено ціною крові й мук. Ми відчуваємо усім своїм єством, що в цих простих словах криється... Душа.

Душа поетова святая,
Жива в святих своїх речах,
І ми, читая, оживаєм
І чуєм Бога в небесах!

Це загробний подих живого слова, живої думки поета-мислителя.

Не всі сучасники Шевченка розуміли його, коли він сам вийшов боротися проти царства тьми, протестуючи цілим своїм єством проти кривди для «малих отих рабів німих»...

Те нерозуміння поглиблюється деколи й сьогодні, коли ми самі робимо довільний вибір, часто невірний, фальшиво інтерпретований зі святих дум Шевченка. Перебуваючи 1847 року в Орській фортеці, Шевченко писав твір-елегію «Сон» («Гори мої високії»). У снах увижалися йому села, сині гори біля Дніпра, церкви Переяслава. Поет пригадував кожну деталь тієї чарівної панорами, уявляв її красу, снив, переживав і клав своє зболіле тугою серце на тих синіх Дніпрових кручах. І в цій безмежній своїй любові кличе поет:

Простіть, високії, мені!
Високії! і голубії!
Найкращі в світі! найсвятії!
Простіть!.. Я Богу помолюсь...
Я так її, я так люблю
Мою Україну убогу,
Що проклену святого Бога,
За неї душу погублю!

У деяких виданнях «Кобзаря», таки на захід від Збруча, оцей рядок — «Що проклену святого Бога» — пропущений як негідне богохульство. Шевченко був глибоко віруючою

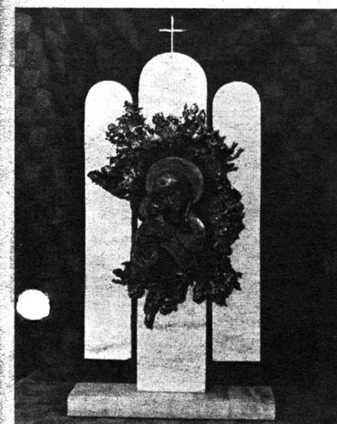

СВЯЩЕНИК ПРО БОРЦЯ

Кожного року в Шевченківські дні з'являються сотні публікацій про Поета. З'являються і зникають з пам'яті, не зважаючи на підписи академіків, професорів, письменників.

Мені потрапила до рук доповідь українського православного священика з Монреаля — коротке слово про Шевченка отця Володимира Слюзаря. Це сердечне мудре слово не повинно забутись. Нам сьогодні його бракує.

Євген СВЕРСТЮК.

Наші першодруки

ШЕВЧЕНКО ...ИГ З ВІРОЮ

...НА КОНЦЕРТІ, ВЛАШТОВАНОМУ КОМІТЕТОМ УКРАЇНЦІВ ...И 14 БЕРЕЗНЯ 1954 РОКУ В МОНРЕАЛІ

...з'являються великі
...а довгі століття і
... своєї мети. Та по-
...кого народу висту-
... в усій величі пое-
...оровся за його кра-
...м'я люте», переніс-
...икі моральні муки,
...ську гідність.

... відродження, най-
...вого народу. **Шев-**
...сно... майбутньо-
...о його національне
... мало звертається
...енко ту безприклад-
...а права народу сво-
...відками про його
...гійну віру, яку він
...у, до України, на-
...ути в його душу та
...рактер нашого без-
...комуністична преса
...раїні й на чужині
...яд, ніби Шевченко
...и нахабна комуніс-
... крайньої єресі й
...кого вона не мала
...у.

...евченко ту велику
...ьш видатних і смі-
...а, недавній кріпак,
...царя Миколи І та
...ся на наш україн-
...ь: **«Дух Правди,**
... Його і не бачить
...св. євангеліста Іва-

...горів, наче вогонь,
...но зносити неправ-
...був тим чинником,

... вогненні слова, які
...умними тому світо-
...икою горів, яку ро-
...іс його на безмеж-
...б запитати **Його:**
...?»

...ого слова, як **Бог.**
... Правда у Шевчен-

...е випадкове. Воно
...м немає Правди».
... дав себе розіп'яти

За кого ж ти розіп'явся,
Христе, сине Божий? —

питає Шевченко.

За нас добрих, чи за слово
Істини?..

« То не віра — вірити в історію Христа, а віра глибока — приймати всеціло ідеали Христа і за ними вести своє життя», — говорить Кант.

Шевченко, власне, жив і діяв згідно з Христовою наукою, для нього **Євангельська Правда** була життєвою дійсністю. Заглиблюючись у читання творів Шевченка, ми переконуємось, що кожна його думка — це мудрість мудрості, що Шевченко не лише поет-геній, співець всенародного лиха, неустрашимий борець-титан за **Правду**, великий пророк воскресіння України, а що він також з'являється нам у величній постаті філософа-мораліста, небуденного знавця людської душі. Та що найважливіше: перед нами стоїть християнин, але не загумінковий, не гіпократ, що шукає виправдань для своїх особистих інтересів, а в повному значенні цього слова **людинолюб**, що готовий простити кривди всім, готов пригорнути до свого серця навіть «людей-зміїв».

Читаючи «Кобзаря», ми з пророчих віршів відчуваємо той «Божий дар, святую силу, людськеє серце пробивать, щоб милость душу осінила». Це чар і сила слова, що його зрошено й відкуплено ціною крові й мук. Ми відчуваємо усім своїм єством, що в цих простих словах криється... Душа.

Душа поєтова святая,
Жива в святих своїх речах,
І ми, читая, оживаєм
І чуєм Бога в небесах!

Це загробний подих живого слова, живої думки поета-мислителя.

Не всі сучасники Шевченка розуміли його, коли він сам вийшов боротися проти царства тьми, протестуючи цілим своїм єством проти кривди для «малих отих рабів німих»...

Те нерозуміння поглиблюється деколи й сьогодні, коли ми самі робимо довільний вибір, часто невірний, фальшиво інтерпретований зі святих дум Шевченка. Перебуваючи 1847 року в Орській фортеці, Шевченко писав твір-елегію «Сон» («Гори мої високії»). У снах увижалися йому села, сині гори біля Дніпра, церкви Переяслава. Поет пригадував кожну деталь тієї чарівної панорами, уявляв її красу, снив, переживав і клав своє зболіле тугою серце на тих синіх Дніпрових кручах. І в цій безмежній своїй любові кличе поет:

Простіть, високії, мені!
Високії! і голубії!
Найкращі в світі! найсвятії!
Простіть!.. Я Богу помолюсь...
Я так її, я так люблю
Мою Україну убогу,
Що проклену святого Бога,
За неї душу погублю!

У деяких виданнях «Кобзаря», таки на захід від Збруча, оцей рядок — «Що проклену святого Бога» — пропущений як негідне богохульство. Шевченко був глибоко віруючою людиною, і слова його треба інакше розуміти: він любив до безтями свою Україну. Ту «безталанну», ту «Україну убогу», що проти неї змовилися не тільки люди, а й сам Бог.

Чи Бог бачить із-за хмари
Наші сльози, горе? —

питає поет.

Коли Україна так важко провинилася у Господа Бога, що він навіть добачити її не хоче, то тоді Шевченко своїм прокльоном зверне увагу Бога на неї. Хай же вогненна кара за це богохульство впаде тільки на нього, але й хай Господь ласкавішим оком спогляне на його Україну, яку він окупить своєю душею. Якщо можна порівняти, то в цій найвищій жертві багато спільного зі святою жертвою Спасителя нашого Ісуса Христа. Він жертвував себе за все людство. За те, що було, є і прийде до нас. Шевченко готов був принести свою душу в жертву тільки за український народ.

Мотив цієї найвищої любові, що жертвується, знаходимо й у Франковім «Івані Вишенськім» та в «Мойсеєві». В «Івані Вишенському», коли йде боротьба за те, що вибрати — спасіння власної душі, себто найвище добро одиниці, чи рятунок рідному краєві, бачимо знаменні слова:

І яке ж ти право маєш, черепино недобита,
Про своє спасіння дбати там, де гине міліон?

З цього ясно виходить, що єдиним мірилом любові до Батьківщини **може бути тільки висота жертви**. Бо ж як віра без діл мертва, так мертва і любов без жертви. Адже найбільший Апостол любові Ісус Христос сам був найкращий приклад людству по всі віки: з любові жертвував себе на хресті. Християнська ідея потягала за собою тисячі жертв не з обов'язку, не з примусу, а з найвищої любові до **Віри**, до **Ідеї**, до **Христової Правди**. Шевченко визнавав тільки таку любов, коли йшлося про Україну, про любов, що була готова на будь-які жертви. Прикладом свого власного життя Шевченко закріпив цей погляд.

Коли часом хтось із наших нерозважних критиків дотикається Шевченкової спадщини без належної пошани, без розуміння його слова, то тільки тому, що в його голові не може поміститися вислів старозавітного псалмопівця: «Від Господа сталося це — і дивне воно в очах наших!» (Пс. 118, 23).

Повну і правдиву картину Шевченкових релігійних переживань знаходимо в «Щоденнику» і в листуванні, де Шевченко безпосередньо висловлює те, що переживав як людина. Десять років (1847—1857 рр.) перебування в неволі були найтяжчими роками в житті поета. Ця була особливо героїчна доба в його моральному іспиті.

«Я тепер, — писав Шевченко княжні В. Репніній, — неначе той злодій, що падає в безодню... Ладен за все вхопитись. **Жахлива Безнадійність!** Така жахлива, що тільки одна християнська філософія спроможна боротися з нею...»

І в ці найтяжчі дні свого життя Шевченко захоплювався Св. письмом. Тій самій княжні писав він далі з неволі: **«Єдина моя втіха тепер — це Євангеліє. Я читаю його щогодини»**. І от, роздумуючи над своїм тяжким становищем, Шевченко прийшов до найглибшого переконання, пишучи:

«Тепер, і то тільки тепер я зовсім увірував у слово... Тепер тільки молюся я й дякую Йому — (себто Богу) — за безконечну любов до мене, за посланий іспит. Він навчив мене, як любити ворогів і тих, що нас ненавидять. А цього не вчить ніяка школа, крім тяжкої школи іспиту та численних, довгих бесід з самим собою. Я тепер почуваю себе коли не совершенним, то принаймні бездоганним християнином».

Зазнавши тяжких життєвих тортур, Шевченко не тільки не занепав духом, а, навпаки. «Як золото з огню, як немовля із купелі, — пише він, — я виходжу тепер із похмурого чистилища, щоб побачити нову, благороднішу путь життя...»

Простеживши духовний образ Шевченка від ранньої молодості до кінця життя, а також і всю творчість його, стверджуємо ще раз: він був глибоко віруючою людиною. Він знав Святе письмо до подробиць. Віра в Шевченка не була поверхневою, формальною — ні! Його віра була глибока, чинна й суто християнська. Його віра йшла в парі із рівнем його свободи і свободою його народу. **Всі герої у творах Шевченка були борцями за правду і волю своєї нації** — і це я підкреслюю з найбільшим притиском — **віруючими християнами!** Так, віруючими християнами! А це тому, що віра без діл є мертва! **Тільки чинна віра, діяльна, була для** Шевченка, справжньою вірою, бо служити справі визволення рідного краю, служити народові для Шевченка означало **служити Богові**. І Шевченко служив до кінця свого життя і вмер на службі нації й Богові!

Ось де **джерело духовної кріпости** нашого **безсмертного пророка і національного провідника — Тараса Шевченка.**

Ідучи слідами наших батьків, українське громадянство, де б воно не жило, намагається завжди в гідний спосіб відзначити роковини основних дат з життя свого генія. Силою довголітньої традиції щороку повторюються Шевченківські свята. У зв'язку з цим постає важливе питання: що дала кожному з нас участь у цих академіях та рефератах, пов'язаних з іменем нашого поета? Чи дійсно в результаті цієї, хоча б навіть пасивної, участі в них поглибилось у нас знайомство з основними ідеалами та думками поета? А що найголовніше: чи засвоїли ми його духовний скарб та чи зуміли ми піднятися до його рівня або — іншими словами — чи зуміли ми виконати як належить переданий нам його заповіт?

Щорічне святкування пам'яті поета повинно бути для нас не тільки моментом найвищого духовного згуртування, на яке може здобутися провідна верства, але одночасно великодною сповіддю, перевіркою нашого сумління, чи справді ми йдемо тим шляхом, що він нам його вказав? Якщо цих моментів не буде, то ціла наша шевченківська традиція перетвориться тільки в звичайну автоматику та порожній трафарет.

Тому винесімо з нашого сьогоднішнього свята щире й сердечне бажання та тверду постанову: йти слідами, вказаними нашим духовним провідником!

Його віщий дух кличе нас: смирітеся, молітесь Богу та згадуйте один одного, свою Україну любіть!

Матеріал проілюстровано знімками робіт київського скульптора Юрія КУДРЯВЧЕНКА.

Заглиблюючись у читання творів Шевченка, ми переконуємося, що кожна його думка — це мудрість мудрості, що Шевченко не лише поет-геній, співець всенародного лиха, неустрашимий борець-титан за Правду, великий пророк воскресіння України, а що він також з'являється нам у величній постаті філософа-мораліста, небуденного знавця людської душі. Та що найважливіше: перед нами стоїть християнин, але не загумінковий, не гіпократ, що шукає виправдань для своїх особистих інтересів, а в повному значенні цього слова людинолюб, що готовий простити кривду всім, готов пригорнути до свого серця навіть «людей-зміїв».

У деяких виданнях «Кобзаря», таки на захід від Збруча, оцей рядок — «Що проклену святого Бога» — пропущений, як негідне богохульство. Шевченко був глибоко віруючою людиною і слова його треба інакше розуміти: він любив до безтями свою Україну. Ту «безталанну», ту «Україну убогу», що проти неї змовилися не тільки люди, а й сам Бог.

УКРАЇНСЬКА БІРЖА НЕРУХОМОСТІ

Панове! Вас вітає постійно діючий Аукціон Кредитних Ресурсів!

ГРОШІ РОБЛЯТЬ ГРОШІ!

Кредитний Аукціон Української Біржі Нерухомості «Кристина» зробить з ваших грошей

ВЕЛИКІ ГРОШІ!

Ми продамо ваші гроші під фантастичні відсотки на будь-яких ваших умовах виключно за гарантії найнадійніших банків! Ми приймаємо заявки з будь-яких куточків України.

Гарантуємо надійність і конфіденційність усіх фінансових операцій. Процвітання і щастя вам, панове! Для вас ми працюємо без вихідних!

Телефони в Києві: 224-58-81, 224-82-36, 224-14-98. Факс (044) 224-43-20.

Наша адреса: Київ, вул. Володимирська, 37.

МАЛЕ ПІДПРИЄМСТВО «АСТРА»

ПРОДАЄМО:

1. Дизельні електростанції потужністю 200 КВТ і 390 КВТ.
2. Кабель КРБК

МОЖЛИВИЙ БАРТЕР.

1. Маслоочисні станції ПСМ-2-4.
2. Камери КСО 386; КСО 282.
3. Комп'ютери IBM PC/AT-286.

ОБМІНЮЄМО:

Молоковози на базі автомобіля КамАЗ-5410 на цукор з ліцензією.

Телефон у Полтаві 2-00-55.

КЭЗ «Пищемаш» специализируется на изготовлении пекарен малой мощности.

ХАРАКТЕРИСТИКА

Производительность — 1 тонна в смену, в сутки — 3 тонны хлеба.

Установленная мощность — не более 125 квт.

Занимаемая площадь — не более 40 кв. м

Завод обеспечивает по желанию заказчика монтаж, наладку оборудования, обучение обслуживающего персонала — по отдельному договору.

По вопросу заключения договоров обращаться по адресу: г. Киев-254655, ГСП-655, Контрактовая площадь, 2-Б, телефоны: 416-54-83, 416-44-58.

Завод продтоварів «ЛуКоН» пропонує по бартерній угоді

дражовані повітряні зерна кукурудзи, пшениці, рису, кукурудзяні палички, різноманітні цукерки типу «східні солодощі», консерви плодоовочеві, а також напій із шипшини, сухофруктів та березовий сік.

Взамін просимо товари народного споживання промислової групи.

Звертатися за адресою: 315500 місто Лубни Полтавської області, вулиця Шевченка, 8. Телефони: 21-21, 54-20.

ВПЕРВЫЕ
ОДНОВРЕМЕННО С ЗАПАДНЫМ ПОТРЕБИТЕЛЕМ
можно приобрести
ПРИНЦИПИАЛЬНО НОВЫЙ вид офисной техники
«БИЗНЕС-ЦЕНТР "НАВИГАТОР"»
производства фирмы Canon

«НАВИГАТОР» включает в себя:

- IBM-совместимый компьютер со струйным принтером и сенсорным экраном;
- телефакс;
- телефон с автоответчиком;
- сканер.

Все элементы «НАВИГАТОРа» работают как единая система, что обеспечивает НОВОЕ КАЧЕСТВО работы!

Предоставляются консультации, гарантии, русификация и поддержка других алфавитов, оптовая скидка, оплачиваются услуги дилеров.

По всем вопросам обращаться по телефону СП «СИПМА» в г. Киеве (044) 295-87-20, 295-13-56.

ЕСТЬ ЕЩЕ ВРЕМЯ!

УНИКАЛЬНАЯ ВОЗМОЖНОСТЬ ДЛЯ БИЗНЕСМЕНОВ УКРАИНЫ

3 июня в Харькове проводится учредительная конференция Украинско-Сибирской инвестиционной корпорации «Укрсибинкор», и у украинских бизнесменов еще есть возможность стать соучредителями единственной Украинско-Сибирской корпорации, в состав которой уже вошли Харьковский тракторный завод, Южная железная дорога, ПО «Завод имени Малышева», Черноморский судостроительный завод, совхоз-завод «Коктебель», ВПИК, ТТФБ, концерны «Бутэк» и «Бумага», Хантымансийсклес и многие другие предприятия и организации, представляющие мощный потенциал бывшего Советского Союза, а также ряд фирм Европы, Америки и Ближнего Востока.

Универсальная Украинско-Сибирская биржа — инициатор создания корпорации, признанный лидер среди бирж Украины. На каждые торги выставляется товаров не менее чем на 10 миллиардов рублей. В среднем на каждых торгах заключается сделок на 57 миллионов рублей.

Биржа — надежная основа корпорации, ее крепкий фундамент.

Украинско-Сибирский банк, торговый дом, страховая компания, фирма по торговле недвижимостью уже начали свою работу.

Приобретя учредительный пакет акций, вы становитесь совладельцем всех структур корпорации, начинаете работать в едином информационном и экономическом пространстве, восстанавливающем разорванные связи между бывшими партнерами по СССР. Вашими компаньонами станут самые надежные и преуспевающие предприятия Украины и Сибири.

Но выгода не только в возможности приобретения нефти, леса или земельных участков. Приобретя учредительный пакет акций, вы получаете исключительные права на участие в управлении корпорацией, пользование ее капиталом и привлеченными ресурсами и самое главное — получаете дивиденды от деятельности каждой из структур корпорации не менее 20 процентов годовых.

Стоимость учредительного пакета — 100 тысяч рублей.

Первоначальный взнос учредителя — 50 процентов от стоимости пакета, который вносится на специальный счет УУСБ до проведения учредительной конференции 3 июня 1992 года.

Если вы сочли актуальным выступить соучредителем корпорации, просим направить в адрес УУСБ письмо с вашими предложениями либо сообщить о них по телефону.

Учредительный взнос вносите на счет № 700161099/0011467621 в Харьковлегбанке ОПЕРО ХОУ Госбанка г. Харькова, МФО 351447.

Наш адрес: 310001, Украина, г. Харьков, пр. Гагарина, 4. Телефон (факс): (0572) 213-419/219728. Телетайп 125172 БЮРО.

Звоните сразу!

УКРСИБИНКОР

До відома керівників підприємств, організацій, а також приватних осіб

Акціонерне товариство «Чернівці — Лада» має у вільному продажі автомобілі ВАЗ таких моделей:

ВАЗ-21043 — по 461 тис. крб.
ВАЗ-21053 — по 421 тис. крб.
ВАЗ-21061 — по 456 тис. крб.
ВАЗ-21063 — по 433 тис. крб.
ВАЗ-2121 — по 482 тис. крб.

Розрахунки готівкою або передплатою. Звертатися: 274029, м. Чернівці, вул. Руська, 236-А.

Тел. 6-29-43, 6-29-48, 6-28-61.

ДО УВАГИ ДІЛОВИХ ЛЮДЕЙ!

Навчальний центр підготовки фахівців з питань приватизації і аудиторської діяльності разом з Інститутом підготовки фахівців статистики і ринку 4—5 червня 1992 року проводить семінар «Безпека бізнесу» (фізична, економічна, фінансова, правова).

Вартість навчання — 1560 крб. Наш р/р № 000608405 у Шевченківському відділенні УСБ, МФО 322089.

Одночасно оголошується набір слухачів з економіко-бухгалтерською освітою та практичним досвідом для підготовки аудиторів. Видається сертифікат.

Початок занять після набору груп.
Тел. для довідок: 211-54-65,
213-08-88,
213-99-83.

ПОНЕДІЛОК

25 ТРАВНЯ

УТ—1

8.00 УТН.
8.10 Обереги духовності. Фестиваль авторської пісні.
8.55 Кінофільм «Тарас».
9.55 Ми з України. Музична програма.
10.40 Клас-юніор-бізнес.
12.10 УТН.
12.25 Сонячне коло.
16.00 УТН.
16.05 На допомогу школі. 6 кл. Музика. Камерні інструментальні твори.
16.35 Науково-популярний фільм «Сліди поколінь у пам'ятниках Києва».
17.05 Чемпіонат України з настільного тенісу.
17.35 Мультфільми для дітей.
18.10 Музичний фільм «Подорож у липні».
19.00 УТН.
19.10 Прем'єра науково-популярного фільму «Пастка» («Київнаукфільм»).
19.30 Хто ми... Громадсько-політичний відеотижневик.
20.40 Реклама.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО. Інформаційна програма.
21.35 Кінозустрічі. Студія «Галичина-фільм».
22.25 Прем'єра документального фільму студії «Галичина-фільм» «Люди з номерами».
23.30 УТН.
23.45 Художній фільм «Двоє та одна».
1.05 Чемпіонат України з карате.

I КАНАЛ. ОСТАНКІНО

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.50 Ранкова гімнастика.
8.00 Новини.
8.20 Прем'єра документального телефільму «На Кіпрі гарна погода».
8.50 Мультфільми.
9.15 «Старі, добрі казки». Художній фільм «Садко».
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
13.10 Телемікст.
13.55 Блокнот.
14.00 Новини.
14.25 Це було, було...
14.40 «Продається ведмежа шкура». Художній телефільм.
15.45 Відкриття художника протоієрея Стефана Домусчі.
16.05 Мультфільм.
16.15 Разом з чемпіонами.
17.00 Новини.
17.25 Актуальний репортаж.
17.35 НЕП.
18.05 Футбольний огляд.
18.35 Прем'єра художнього телефільму «Записки юного лікаря».
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 «Нова студія» представляє... У перерві — Новини.
0.00 «Продається ведмежа шкура». Художній телефільм.
1.05 «М. Глінка. Романси». Фільм-концерт.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.20 Година ділових людей.
8.20 Італійська мова.
8.50 Дозвілля. Колекціонер.
9.05 Перший тайм.
9.20 К-2 представляє.
12.25 Тема з варіаціями. Хореографічна поема.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
15.00 Там-там новини.
15.15 Документальна панорама.
16.15 Манера. Азбука спілкування.
16.45 ТІНКО.
17.00 ТрансРосефір. Європа — Азія.
17.50 «Дитячі мрії». Прем'єра багатосерійного фільму (Франція). 4 серія.
18.10 Обличчям до Росії.
18.25 Спаси й сохрани.
18.55 Реклама.
19.00 Фільм-концерт «Вихиляс».*
19.10 Київська панорама.*
19.30 Прем'єра художнього телефільму «Санта-Барбара». 48 серія.
20.20 Телебіржа інформує.*
20.40 Фільм-вистава «Мистецтво подобатися жінкам».*

*Передачі II програми УТ.

ВІВТОРОК

26 ТРАВНЯ

УТ—1

8.00 З ВОСЬМОЇ ДО ДЕВ'ЯТОЇ. Інформаційно-музична програма.
9.00 Кінозустрічі.
9.50 Документальний фільм «Люди з номерами».
10.50 Канал «Д».
11.50 Доброго вам здоров'я. Донецький діагностичний центр.
12.20 УТН.
12.35 Музичний фільм «Дустар».
16.00 УТН.
16.05 Чемпіонат України з настільного тенісу.
16.35 Фільм-концерт «До батька по пісні».
17.00 Кубок України з футболу. Півфінал. «Торпедо» — «Чорноморець».
18.45 Телефільм «Володимирська гірка».
19.00 УТН.
19.10 Мультфільм.
19.30 СТУДІЯ «1 ГРУДНЯ».
20.40 Ай Пі Київ інформує.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО.
21.35 Музичний глобус.
22.10 Художній фільм «Ти мусиш жити».
23.30 УТН.
23.45 Фільм-опера «Лючія ді Ляммермур».

І КАНАЛ. ОСТАНКІНО

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.50 Ранкова гімнастика.
8.00 Новини.
8.20 Прем'єра документального телефільму «Козаче коло».
8.50 «Викрадачі фарб». Мультфільм.
9.10 «Старі, добрі казки». Художній фільм «Осінні дзвони».
10.30 Музей на Делегатській.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
13.35 Світ грошей Адама Сміта.
13.55 Блокнот.
14.00 Новини.
14.20 «Танці навколо парового котла». Художній телефільм 1 серія.
15.25 Подарунок меломану. С. Прокоф'єв. Концерт № 3 для фортепіано з оркестром.
15.55 Фільм — дітям. «Лети, журавлику».
17.00 Новини.
17.25 Сільські хроніки.
18.00 Авіакосмічний салон.
18.15 Вечірній альбом. Поезія Сергія Маркова.
18.35 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
19.00 Тема.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.35 Прем'єра художнього телефільму «Бажання перемогти». 1 серія.
22.00 Фермата.
22.20 Веді.
23.00 Новини.
23.25 50×50.
0.55 «Танці навколо парового котла». Художній телефільм. 1 серія.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.25 Французька мова. 1 рік.
7.55 Дозвілля.
8.10 Французька мова. 2 рік.
11.20 Якщо вам після...
11.50 Денний сеанс. Художній телефільм «Санта-Барбара». 46 серія.
12.40 Селянське питання
13.00 Вісті.
15.00 Там там-новини.
15.15 Простір+.
15.45 Студія «Рост».
16.15 Ключ до світового ринку.
16.45 ТІНКО.
17.00 ТрансРосефір. Телеогляд «Далекий Схід».
17.45 Ключ.
18.00 Парламентський вісник.
18.15 Опозиція.
18.55 Реклама.
19.00 Вісті.
19.20 Київська панорама.*
19.40 Науково-популярний фільм «Чи думають тварини!»*
20.40 Концерт хорової музики М. Леонтович.*
21.40 Телефільм.*
22.00 Вісті.
22.25 Спортивна карусель.
22.30 РІА ТБ і Російське телебачення представляють «Автошоу».
23.00 Відкритий чемпіонат Франції з тенісу.
23.30 Авто шоу (продовження).

СЕРЕДА

27 ТРАВНЯ

УТ—1

8.00 З ВОСЬМОЇ ДО ДЕВ'ЯТОЇ. Інформаційно-музична програма.
9.00 Свічадо. Науково-пізнавальна відеопрограма.
10.30 Твори Дж. Россіні виконує симфонічний оркестр Донецької філармонії.
11.10 Дзвони Чорнобиля. Незалежне розслідування триває.
12.20 УТН.
12.35 Художній фільм «Ти мусиш жити».
16.00 УТН.
16.05 Для дітей. Веселка.
16.40 С. Рахманінов. Симфонія № 2.
17.35 Телефільм.
17.45 Дитяче музичне кафе.
18.30 Відродження. Зустріч кобзарів Придніпров'я в оселі Д. Яворницького.
19.00 УТН.
19.10 Музичний фільм «Сад божественних пісень».
19.30 Наше коло. Тележурнал для жінок.
20.30 Акценти.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО. Інформаційна програма.
21.35 Джокер. Ігрова програма для молоді.
22.15 Вперше на екрані УТ. Художній фільм «Мій чоловік — інопланетянин».
23.30 УТН.
23.45 Музичний фільм «Весілля сойок».

І КАНАЛ. ОСТАНКІНО

5.00 Новини.
5.20 Ритмічна гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.50 Ранкова гімнастика.
8.00 Новини.
8.20 «Багаті теж плачуть». Художній телефільм.
8.45 «Якось... Зустрінусь...»
9.15 Художній фільм «Після дощику, в четвер...».
10.35 Документальні фільми.
13.10 Телемікст.
13.55 Блокнот.
14.00 Новини.
14.25 Сьогодні і тоді.
14.55 «Танці навколо парового котла». Художній телефільм. 2 серія.
16.00 Рок-макс.
17.00 Новини.
17.25 Телеанонс «Заложники».
17.55 Мультфільм.
18.05 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
18.30 Кінопанорама.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 Прем'єра художнього телефільму «Бажання перемогти». 2 серія.
22.20 Чорний ящик.
22.50 Мультфільм для дорослих.
23.00 Новини.
23.35 Лімпопо.
23.55 Джазові портрети.
0.50 «Танці навколо парового котла». Художній телефільм. 2 серія.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.25 Німецька мова. 1 рік.
7.55 Дозвілля. Домашній клуб.
8.10 Німецька мова. 2 рік.
8.40 Студія «Рост».
10.25 Момент істини.
11.20 Педагогіка для всіх.
11.50 Художній телефільм «Санта-Барбара». 47 серія.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
15.00 Там-там-новини.
15.15 Підприємництво і традиції.
15.30 Тема з варіаціями.
15.55 Мистецтво відображення.
16.25 Документальна панорама.
16.45 ТІНКО.
17.00 ТрансРосефір. «Кавказ-ревю».
17.45 Київська панорама.*
18.10 Теплий дім.
18.55 Реклама.
19.00 Вісті.
19.20 Свято кожен день.
19.30 Прем'єра художнього телефільму «Санта-Барбара». 49 серія.
20.20 Експоцентр представляє...
20.25 Екран кримінальних повідомлень.
20.35 Театральний роз'їзд.
21.55 Реклама.
22.00 Вісті.
22.25 На сесії Верховної Ради Російської Федерації.
23.00 Відкритий чемпіонат Франції з тенісу.

ЧЕТВЕР

28 ТРАВНЯ

УТ—1

8.00 З ВОСЬМОЇ ДО ДЕВ'ЯТОЇ. Інформаційно-музична програма.
9.00 Світлиця.
10.35 Художній фільм «Мій чоловік — інопланетянин».
11.50 Концерт симфонічної музики.
12.25 УТН.
12.40 Наше коло.
16.00 УТН.
16.05 Для дітей. Веселка.
16.20 Республіканська фізико-математична школа. Як математика вивчає випадкові явища. Передача 1.
16.50 У блюзових тонах. Грає джаз-ансамбль «Плюс п'ять».
17.20 Документальні фільми «Світ у глині», «Мусаввір».
18.00 Фінська християнська програма «Жила-була Гіта...»
18.30 Арії з опер.
19.00 УТН.
19.10 Перспектива. Комерційна передача.
19.30 Музичні зустрічі.
20.30 Акценти.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО.
21.35 Хроніка МВС.
21.45 ГАРТ: «Доміно», «Бізнекс», «Диск».
23.45 УТН.
0.00 Художній фільм «Пізня ягода».

І КАНАЛ. ОСТАНКІНО

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.50 Ранкова гімнастика.
8.00 Новини.
8.20 «Багаті теж плачуть». Художній телефільм.
8.45 Лімпопо.
9.15 Художній фільм «Вогонь, вода і... мідні труби».
10.40 «Слідство ведуть Колобки». Мультфільм. 1, 2, 3 і 4 серії.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
13.10 Телемікст.
13.55 Блокнот.
14.00 Новини.
14.25 «Помилка Тоні Вендіса». Художній телефільм. 1 серія.
15.30 У світі двигунів.
16.00 Мультфільм.
16.20 440 герц.
17.00 Новини.
17.25 ...До шістнадцяти і старші.
18.05 «Служіння муз не терпить суєти».
18.35 Прем'єра художнього телефільму «Багаті теж плачуть».
19.05 Телескоп.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 Прем'єра художнього телефільму «Бажання перемогти». 3 серія.
22.10 Музика в ефірі.
23.00 Новини.
23.20 Музика в ефірі.
0.30 «Помилка Тоні Вендіса». Художній телефільм. 1 серія.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.25 Іспанська мова. 1 рік.
7.55 Дозвілля. Увага, знімаю.
8.10 Іспанська мова. 2 рік.
11.50 Художній телефільм «Санта-Барбара». 48 серія.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
15.00 Там-там-новини.
15.15 У світі тварин.
16.15 Термінал.
16.45 ТІНКО.
17.00 Бізнес і політика.
18.00 Парламентський вісник.
18.15 Студія «Нота бене».
18.55 Реклама.
19.00 Вісті.
19.20 Київська панорама.*
19.40 Казино-шоу.
20.30 Концерт при свічках.*
20.50 Художній телефільм «Хочу зробити зізнання». 1 серія.
22.00 Вісті.
22.20 Астрологічний прогноз.
22.25 Спортивна карусель.
22.30 Кобзарська дума. Зустріч з кобзарем В. Горбатюком.*

П'ЯТНИЦЯ

29 ТРАВНЯ

УТ—1

8.00 З ВОСЬМОЇ ДО ДЕВ'ЯТОЇ. Інформаційно-музична програма.
9.00 ДО УВАГИ ШКІЛ! Випускний екзамен з української та російської мов. Диктант.
9.10 Музичний фільм «Гласом моїм».
10.10 Художній телефільм «Шалений день інженера Баркасова». 1 і 2 серії.
12.20 УТН.
12.35 Естрадний концерт.
16.00 УТН.
16.05 Документальний фільм «Брати».
16.40 Концерт оркестру єврейської музики «Хашахар».
17.15 На допомогу школі. 8 кл. Історія України. Г. Сковорода — видатний український просвітитель, учений, поет XVIII ст.
18.00 Музичний фільм «Кобзомоя».
19.00 УТН.
19.10 Камерний концерт.
19.30 Підсумки телемарафону «Дзвони Чорнобиля».
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО. Інформаційна програма.
21.35 Ай Пі Київ інформує.
21.40 TV-шанс. Фестиваль «Міс рок-Європа-92».
22.25 Вперше на екрані УТ. Художній телефільм «Будні і свята Серафими Глюкіної». 1 серія.
23.35 УТН.
23.50 Художній телефільм «Будні і свята Серафими Глюкіної». 2 серія.

І КАНАЛ. ОСТАНКІНО

5.00 Новини.
5.20 Ранкова гімнастика.
5.30 «Ранок».
7.50 Ранкова гімнастика.
8.00 Новини.
8.20 «Багаті теж плачуть». Художній телефільм.
8.45 Мультфільми.
9.15 Художній фільм «Хлопчик-мізинчик».
10.40 «Грибне полювання». Науково-популярний фільм.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 Клуб мандрівників (з сурдоперекладом).
13.10 Бридж.
13.40 Бізнес-клас.
13.55 Блокнот.
14.00 Новини.
14.20 «Помилка Тоні Вендіса». Художній телефільм. 2 серія.
15.25 Прем'єра документального телефільму «Дуки».
16.00 Образ.
17.00 Новини.
17.25 Людина і закон.
18.00 ТБ «Нева» — «Хто з нами!»
18.20 Прем'єра художнього телефільму для дітей «Еміль з Леннеберґі». 8 серія.
18.45 Прем'єра документального телефільму «В очікуванні пришестя».
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 «ВІД» представляє... У перерві — 23.00 Новини.
0.15 Звукова доріжка.
0.45 «Помилка Тоні Вендіса». Художній телефільм. 2 серія.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.20 Година ділових людей.
8.20 Англійська мова. 1 рік.
8.50 Дозвілля. ТБ-ательє.
9.05 Англійська мова. 2 рік.
11.20 Відкритий чемпіонат Франції з тенісу.
11.50 Денний сеанс. Художній телефільм «Санта-Барбара». 49 серія.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
15.00 Там-там-новини.
15.15 Перший тайм.
15.30 Підприємництво і традиції.
15.45 ТрансРосефір.
16.15 Простір+.
16.45 ТІНКО.
17.00 Паралельні світи.
17.45 М-трест.
18.00 Так і живемо.
18.45 Свято кожен день.
18.55 Реклама.
19.00 Вісті.
19.20 Золота шпора.
19.50 «Монолог». Художній фільм.
21.25 Телешоу «Бумеранг».*
22.40 Художній телефільм «Хочу зробити зізнання». 2 серія.

СУБОТА
30 ТРАВНЯ
УТ—1

8.00 УТН.
8.10 Ритмічна гімнастика.
8.30 Кукурік-шоу.
10.15 С. Прокоф'єв. «Любов до трьох апельсинів». Телеверсія.
11.45 Всеукраїнський добродійний хоровий телерадіомарафон. Трансляція з Палацу культури «Україна».
14.00 УТН.
14.15 Доброго вам здоров'я. Відповіді на листи телеглядачів.
14.45 Циркова програма. Ю. Куклачов.
15.25 Прем'єра телефільму «Вперед, вперед, синголи» («Укртелефільм»).
15.55 Надвечір'я. Передача для людей старшого віку.
16.50 Класична музика.
17.10 Відродити душу. Поет і природа. І. Шишкін.
17.45 Телерадіоканал «Право».
19.00 УТН.
19.10 Мультфільм «Ходжа Насреддін».
19.30 Всеукраїнський добродійний хоровий телерадіомарафон. Трансляція з Палацу культури «Україна».
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО. Інформаційна програма.
21.35 До 175-річчя від дня народження М. Костомарова. «Чорне коло». Прем'єра телевистави.
22.50 Продовження Всеукраїнського добродійного хорового телерадіомарафону.
23.25 УТН.
23.50 Ретрокінозал. Художній фільм «Максим Перепелиця».

І КАНАЛ. ОСТАНКІНО

6.30 Ранок ділової людини.
7.30 Ранкова гімнастика.
7.40 Спорт для всіх.
8.10 Як досягти успіху.
8.25 Бумеранг.
9.00 Радіо «Труба».
9.30 Центр.
10.10 Музичний кіоск.
10.40 ЕХ. Екологічна хроніка.
10.55 Мультфільм.
11.10 Німеччина. Через 47 років.
11.25 Нове покоління вибирає.
12.15 Інститут людини.
13.00 Прем'єра документального фільму «Шпигунські історії». 1 серія.
14.00 Новини.
14.20 Художній фільм «Чарівна лампа Аладдіна».
15.55 Червоний квадрат.
16.35 У світі тварин.
17.35 Мультфільм «Бджола Майя».
18.00 КВН-92.
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 Репортаж ні про що.
20.50 Вперше на телеекрані. Художній фільм «Аварія» — дочка мента».
22.25 Європа плюс.
23.00 Новини.
23.15 Продовження програми «Європа плюс».
23.40 «Гармонія». Художній телефільм.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.20 Програма про наших військовополонених в Афганістані.
8.05 Баскетбольний огляд НБА.
8.35 Надзвичайна ситуація.
9.20 Ескулап.
9.30 Тема з варіаціями.
10.00 Відеоканал «Плюс одинадцять».
12.00 Програма, підготовлена Ісламським центром м. Москви.
13.00 Вісті.
13.20 Кінний спорт.
14.15 Ретро. Пісні Л. Ошаніна.
14.45 Пілігрим.
15.30 «Батьки й діди». Художній фільм.
16.50 Гала концерт.
17.45 Парламентський вісник.
18.00 Кримінальний канал.
19.00 Вісті.
19.20 Київська панорама.*
19.40 Музичний фільм «Козацьке коло».*
20.20 Телефільм «День народження».*
21.05 Фільм-концерт.*
21.30 Художній фільм «Останній лист». (США).
22.00 Вісті.
22.25 Програма «А».
23.00 Відкритий чемпіонат Франції з тенісу.
23.30 Програма «А».

НЕДІЛЯ
31 ТРАВНЯ
УТ—1

8.00 УТН.
8.10 Ритмічна гімнастика.
8.30 У неділю вранці. Інформаційно-музична програма.
9.30 Науково-популярний фільм «Київ».
10.10 Іван Козловський на Україні. Музична програма.
10.50 Мультфільм «Новосілля братика Кролика».
11.10 До Міжнародного дня захисту дітей. Благодійний мистецький концерт для дітей Чорнобиля.
12.50 УТН.
13.00 Канал «Д».
14.00 Село і люди.
15.00 Сторінки історії. Аджимушкай.
15.50 Мультфільм «Хлопчик з вуздечкою».
16.00 Кубок України з футболу. Фінал.
18.00 Концерт капели «Думка».
19.00 УТН.
19.10 Прем'єра науково-популярного фільму «Мовою серця» (ст. «Київнаукфільм»).
19.35 Зичимо щастя. Музична програма за листами глядачів.
20.35 Сторінками дитячої Біблії.
21.00 ДНІПРО. Інформаційна програма.
21.35 Відеорепортаж про святкування Дня Києва.
22.30 Арт-майдан.
23.30 ТИЖДЕНЬ.
0.00 Телеспортарена.

І КАНАЛ. ОСТАНКІНО

6.00 Година сили духу.
7.00 Ритмічна гімнастика.
7.30 Тираж «Спортлото».
7.45 Мультфільми.
8.20 З ранку раненько.
9.00 Можливо все.
9.30 Світ на дозвіллі.
10.10 Ранкова зірка.
11.05 Під знаком «Пі».
12.00 IX Міжнародний фестиваль телепрограм народної творчості «Веселка».
12.30 Допоможи собі сам.
13.00 Прем'єра документального телефільму із серіалу «Заповідники дикої природи». Фільм 1.
13.30 Прем'єра художнього телефільму «Марк і Софі». Фільм 1. (Франція).
14.00 Новини.
14.20 Діалог у прямому ефірі.
15.00 Мультфільм.
15.10 Клуб мандрівників.
16.00 Народні казки і притчі різних країн.
16.05 Панорама.
16.45 Телепоціл.
17.00 Уолт Дісней представляє...
17.50 Новини.
18.10 Брейн ринг.
19.00 Кіносалон «Російське відео».
19.30 «Раса панів». Художній фільм (Франція).
21.00 Підсумки.
21.45 Нині. Релігійна програма.
23.00 Новини.
23.25 Музичний круїз.
23.50 «Двадцять хвилин з Ангелом». Художній телефільм.

КАНАЛ «РОСІЯ» І ПЕРЕДАЧІ УТ—2

7.00 Вісті.
7.20 Не тільки про кіно.
8.20 Паралелі.
8.50 Телекросворд.
9.20 За сімома печатями.
10.05 «Суперкнига». Мультфільм. 14 серія.
10.30 Ати-бати...
11.00 «Здрастуйте, мене звуть Марина».
12.00 Чемпіонат світу з баскетболу серед професіоналів НБА.
13.00 Вісті.
13.20 Телетеатр Росії. М. Гоголь. «Мертві душі».
15.25 Телеасамблея.
16.15 Чемпіонат світу з автогонок в класі Формула-1.
18.45 Свято кожен день.
18.55 Реклама.
19.00 Вісті.
19.20 Телебіржа інформує.*
19.40 Мультфільм «Два клени».*
20.15 «Жив собі лікар». Художній фільм.
21.40 Незабутні. М. Кропивницький.*
23.00 Відкритий чемпіонат Франції з тенісу.

IV ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

ПОНЕДІЛОК, 25 ТРАВНЯ

16.00 Ліцей для юнацтва.
16.45 Паралельні світи.
17.30 Наш сад.
18.00 Простір+.
18.30—21.00 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
18.30 Мультфільми.
19.00 Художній фільм «Ісус Христос-Суперзірка». Екранізація однойменної рок-опери.
20.40 Відеомузика.
21.00 «Фантазія». Художній телефільм.

ВІВТОРОК, 26 ТРАВНЯ

10.00 Там-там-новини.
10.15 Ключ до світового ринку.
10.45 Освідчення в коханні.
11.00 Програма «03».
11.30 Тема з варіаціями. «Вісник в Зальцбурзі».
12.25 Французька мова. 1 рік.
12.55 Французька мова. 2 рік.
13.25—15.25 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
13.25 Мультфільми.
13.35 Художній фільм «Тарзан людина-мавпа». За мотивами романів Е. Берроуза.
15.20 Музична пауза.
16.00 Людина. Земля. Всесвіт.
16.30 Російська мова.
17.00 Франс-ТБ-магазин.
18.00 Ключ до світового ринку.
18.30 Програма «03».
19.00—21.00 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
19.00 Мультфільми.
19.05 Художній фільм «Іствікські відьми». Містична комедія з відомими акторами.
20.55 Музична пауза.
21.00 Зірки бального танцю США у Москві.
21.35 Мультфільм для дорослих.
21.45 «Відпустка у вересні». Художній телефільм. 1 серія.

СЕРЕДА, 27 ТРАВНЯ

10.00 Там-там-новини. Транслюється по 30-у каналу.
10.15 Дитяча година (з уроком англійської мови).
11.15 Російська енциклопедія. «Толстой і Толсті».
12.10 Осінь життя.
12.15 Російська народна казка.
13.10 Німецька мова. 1 рік.
13.40 Німецька мова. 2 рік.
14.10—16.00 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
14.10 Мультфільм «Відважний маленький тостер».
15.35 Відеомузика.
16.00 Дитяча година (з уроком німецької мови).
17.00 Осінь життя.
17.15 У світі тварин.
18.15 — 21.30 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
18.15 Мультфільми.
18.25 Художній фільм «Фієста». Драматична стрічка за книгою Е. Хемінгуея.
21.25 Музична пауза.
21.30 Мультфільми для дорослих.
21.45 «Відпустка у вересні». Художній телефільм. 2 серія.

ЧЕТВЕР, 28 ТРАВНЯ

10.00 Там-там-новини.
10.15 Студія «Рост».
10.45 Азы кар'єри.
11.00 «Суперкнига». Мультфільм. 10 серія.
11.25 Перший тайм.
11.40 Іспанська мова. 1 рік.
12.10 Іспанська мова. 2 рік.
12.40 Пілігрим.
13.25 Відродження-92.
14.25 — 16.00 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
14.25 Мультфільм «Земля на початку віків».
15.35 Відеомузика.
16.00 Студія «Рост».
16.30 Пілігрим.
17.15 Азы кар'єри.
17.30 Ділова жінка.
18.00 Відродження-92.
19.00 «Суперкнига». Мультфільм. 10 серія.
19.25 — 21.30 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
19.25 Мультфільми.
19.45 Художній фільм «Залишитись живим». Шлях танцівника у престижне шоу.
21.20 Відеомузика.
21.30 Передолімпійський бліцтурнір з шахів за участю Г. Каспарова.
21.50 «По слідах Карабаїра». Художній телефільм.

П'ЯТНИЦЯ, 29 ТРАВНЯ

10.00 Там-там-новини.
10.15 Підприємництво і традиції.
10.30 Хочете, вірте...
11.00 Дитяча година (з уроком англійської мови).
12.00 «Бурда моден» пропонує...
12.30 До землі обітованої.
13.00 Англійська мова. 1 рік.
13.30 Англійська мова. «Сімейний альбом США».
14.00 — 16.00 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
14.00 Мультфільми.
14.15 Художній фільм «Бадьорість духів». Комедія про боротьбу володаря старовинного замку за свій маєток.
15.55 Музична пауза.
16.00 Хочете, вірте...
16.30 Джерела. Музика для всіх.
17.00 Дитяча година (з уроком англійської мови).
18.00 До землі обітованої.
18.30 Підприємництво і традиції.
18.45 «Бурда моден» пропонує...
19.15—21.00 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
19.15 Мультфільми.
19.40 Багатосерійний художній фільм «Північ-Південь». 4 серія.
20.55 Музична пауза.
21.00 «Брати Ріко». Художній телефільм. 1 і 2 серії.

СУБОТА, 30 ТРАВНЯ

9.30 Я в Росії.
10.20 З ранку раненько.
11.00 Ритмічна гімнастика.
11.30 «Велике протистояння». Художній фільм. 1 і 2 серії.
13.40 — 15.45 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
13.40 Мультфільми.
14.00 Художній фільм «Вогняні кулі». Життя та музика одного з грандів рок-н-ролу Джері Лі Льюїса.
15.40 Музична пауза.
15.45 «Олена і штурман». Телевистава. Автор Д. Ліпскеров.
16.45 Під знаком «Пі».
17.25 Телевізійний музичний абонемент.
18.10 Відеоспорт.
20.10 — 21.55 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
20.10 Мультфільми.
20.20 Багатосерійний художній фільм «Північ-Південь». 5 серія.
21.50 Музична пауза.
21.55 Концерт на стадіоні.

НЕДІЛЯ, 31 ТРАВНЯ

14.00—16.00 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
14.00 Мультфільми.
14.10 Художній фільм «Назад у майбутнє». Фантастична стрічка про пригоди у часі.
15.55 Музична пауза.
16.00 Медицина для тебе.
16.40 «Театральні зустрічі».
17.55—20.00 СТУДІЯ ТЕЛЕПРОГРАМ «ТЕТ-А-ТЕТ».
17.55 Мультфільми.
18.25 Багатосерійний фільм «Північ-Південь». 6 серія.
19.55 Музична пауза.
21.00 «Це все моє життя». Документальний телефільм.
21.30 Мультфільм.
21.45 «Ходіння по муках». Художній телефільм. 11 серія.

Весна весіллями красна.
Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

ПОГОДА

22—23 травня по Україні подекуди короткочасний дощ, гроза. Вітер північно-західний з переходом на північно-східний, 5—10 метрів на секунду. Температура вдень 16—22, сьогодні на півдні і заході України 21—26, уночі 5—11 градусів тепла.

По Київській області сьогодні вдень подекуди невеликий короткочасний дощ, гроза. Вітер північно-західний, 5—10 метрів на секунду. Температура 17—20 градусів.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Анатолій ГОРЛОВ перший заступник головного редактора
Олександр БІЛИК заступник головного редактора
Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ член-кореспондент АН України
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ оглядач, завідуючий відділом культури
Леонід САМОЙЛЕНКО заступник головного редактора
Борис СИДОРЕНКО заступник головного редактора
Анатолій СОЛОНСЬКИЙ редактор відділу кореспондентської мережі
Віталій СУДДЯ відповідальний секретар

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Засновник — Верховна Рада України.

Адреса редакції: 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ:
Для довідок — 441-89-61 441-89-46
телефакс — 224-72-54
Відділ реклами — 441-89-44

Редакція розглядає рукописи, подані в першому примірнику машинопису.

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.

Рукописів не повертаємо.

За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Пересиланням скарг у різні інстанції редакція не займається.

Звертайтеся, будь ласка, безпосередньо до відповідних органів влади.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955

Загальний тираж 398.634.

Комбінат друку видавництва «Преса України».

252047 Київ, проспект Перемоги, 50.

Зам. 0311093.

1 2 3 4 5 6 7 8 9